

KRAINA
GÓRNEJ ODRY

Śląskie. Pozytywna energia

KRAINA

GÓRNEJ ODRY

INFORMATOR TURYSTYCZNY

KRAINA
GÓRNEJ ODRY

Kraina Górnej Odry

Wydawca: Śląska Organizacja Turystyczna
ul. Mickiewicza 29, 40-085 Katowice
tel. 32 207 207 1, info@slaskie.travel
www.silesia-sot.pl

Texty wydania I: Anna Miszta, konsultacje merytoryczne: Edward Wieczorek

Opracowanie map: Wydawnictwo Kartograficzne Compass
ul. Podchorążych 3, 30-084 Kraków, www.compass.krakow.pl

Koncepcja projektu graficznego: Agata Szargot

Wydanie I powstało w ramach projektu „Śląski System Informacji Turystycznej” współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Informator obejmuje obszar działania Partnerów projektu: Związek Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku oraz Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” z siedzibą w Cieszynie, którzy dokonali weryfikacji zawartych w nim informacji.

Subregion
Zachodni
Województwa Śląskiego

Koordynacja projektu: Magdalena Pawlica, Agnieszka Sikorska, Paweł Tułodziecki, Bogdan Kasperek, Katarzyna Palki, Urszula Kiraga, Adam Miera

Zdjęcia: Wojciech Bęczarski, Anna Flaga, Tomasz Gębuś, Marcin Giba, Havve, Patryk Jezierski, Radosław Kaźmierczak, Piotr Kędzierski, Arkadiusz Kogut, Grzegorz Nowak, Marcin Połomski, Lucyna Tyl, Wojciech Wandzel oraz z archiwów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, Urzędu Miasta w Jastrzębiu-Zdroju, Urzędu Miasta w Pszowie, Urzędu Miasta w Raciborzu, Urzędu Miasta w Radlinie, Urzędu Miasta w Rybniku, Urzędu Miasta w Wodzisławiu Śląskim, Urzędu Miasta w Żorach, Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku

Skład wydania V: Aleksandra Marcalik

Druk: Drukarnia Kolumb, ul. Kaliny 7, 41-506 Chorzów

Autorzy i wydawca dołożyli wszelkich starań, by jego treść była jak najbardziej zgodna z rzeczywistością. Nie mogą jednak wziąć odpowiedzialności za jakiegokolwiek skutki wynikłe z wykorzystania zawartych w nim informacji. Dane zawarte w wydawnictwie są aktualne na październik 2020.

Wydanie I, 2013; Wydanie II, 2014; Wydanie III, 2015; Wydanie IV, 2018;

Wydanie V, październik 2020

ISBN 978-83-946165-4-0

Copyright © by Śląska Organizacja Turystyczna 2020

SPIS TREŚCI

WITAMY W KRAINIE

GÓRNEJ ODRY 4

RYBNIK 9

POWIAT RYBNICKI 14

Czerwionka-Leszczyny 15

Palowice 16

RACIBÓRZ 17

POWIAT RACIBORSKI 22

Rudy 23

Tworów 24

Krzyżanowice 25

Chałupki 25

Krzanowice 26

Krowiarki 27

Sławików 27

Modzurów 28

Rudnik 28

Gamów 28

Czerwieńce 28

Strzybnik 28

Borucin 29

Pogrzebień 29

WODZISŁAW ŚLĄSKI 32

POWIAT WODZISŁAWSKI 36

Pszów 37

Radlin 38

Rydułtowy 39

Gorzycy i okolice 40

ŻORY 44

JASTRZĘBIE-ZDRÓJ 48

Objaśnienia symboli

	obiekt na Szlaku Architektury Drewnianej
	obiekt na Szlaku Zabytków Techniki
	obiekt na Szlaku Orlich Gniazd
	obiekt na Szlaku Kulinarnym „Śląskie Smaki”
	obiekt na Szlaku Cysterskim
	kościół
	kościół zabytkowy murowany
	kościół zabytkowy drewniany
	zabytkowa cerkiew
	zabytkowa kaplica
	synagoga
	klasztor
	ratusz
	zamek
	strażnica
	ruiny zamku
	ruiny strażnicy
	pałac
	zespół pałacowo-parkowy
	ruiny pałacu
	dwór
	inny zabytek murowany
	inny zabytek drewniany
	ruiny innego zabytku murowanego
	skansen
	zabytkowa kopalnia
	zabytkowy młyn wodny murowany
	zabytkowy młyn wodny drewniany
	muzeum
	galeria (izba pamięci)
	pomnik
	schron (fort)
	grodzisko

	schronisko turystyczne
	wyciąg narciarski
	kolejka linowa
	basen, kąpielisko
	przystań żeglarska
	spływ kajakowy
	teatr
	uzdrowisko
	ośrodek jeździecki
	źródło
	skały
	jaskinia
	park
	rezerwat przyrody
	punkt widokowy
	atrakcja turystyczna
	atrakcja przyrodnicza
	atrakcja wodna
	szlaki turystyczne piesze
	szlaki rowerowe
	granice państwa
	autostrada
	droga ekspresowa
	droga krajowa
	droga wojewódzka
	cmentarz
	cmentarz żydowski (kirkut)
	linia kolejowa, stacja
	dworzec autobusowy
	informacja turystyczna

WITAMY W KRAINIE GÓRNEJ ODRY

Kraina Górnej Odry

Kraina Górnej Odry to malowniczy obszar terenów rolniczych, lasów i wód w południowo-zachodniej części województwa śląskiego, na pograniczu z Republiką Czeską i województwem opolskim. Obejmuje ona powiaty: rybnicki, raciborski, wodzisławski oraz miasta na prawach powiatu: Rybnik, Żory i Jastrzębie Zdrój. W tym obszarze Odra i jej dopływy: Olza, Szotkówka, Psina, Ruda i Bierawka – niczym krwioobiegi dłoni, położonej na mapie – wyznaczają jej terytorialny zasięg i łączą poszczególne części składowe.

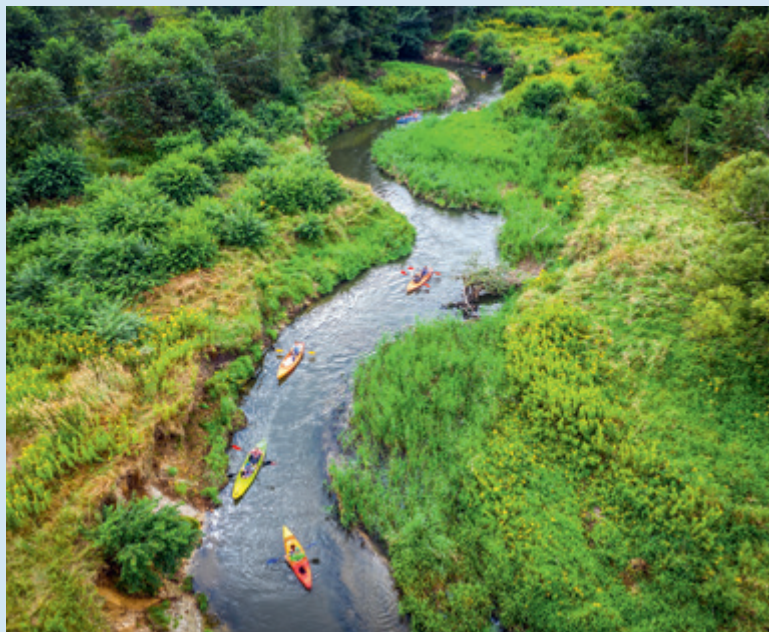
Z punktu widzenia geograficznego to zlewnia Górnej Odry z Kotliną Kozielską, Płaskowyżem Rybnickim i Płaskowyżem Głubczyckim. Górna Odra hydrograficznie zaczyna się od źródeł na Fidluc Kopcu w Górach Oderskich w Republice Czeskiej i sięga do Kędzierzyna-Koźla (kolejne odcinki to Odra Środkowa i Dolna).

Z historycznego punktu widzenia to obszar dawnego księstwa raciborskiego i wyodrębnionych z niego w późniejszym okresie – Rybnickiego Państwa Stanowego i Wodzisławskiego Państwa Stanowego.

Przyroda

Prawie jedną trzecią powierzchni Krainy Górnej Odry stanowią lasy, stąd – nie bez racji – nazywa się ją „płucami Śląska”. Sporą część terenu obejmuje Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” i przylegająca do niego otulina, zaś poza nim znajdują się tutaj też rezerваты przyrody i obszar ochrony siedliskowej Natura 2000 – Graniczne Meandry Odry. Miłośnicy ptaków znajdą tu prawdziwy raj w postaci rezerwatu „Łęzczok” i zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Wielikąt”. Na tych obszarach występuje prawie 60% wszystkich gatunków ptaków występujących w Polsce. Niezwykle atrakcyjnym miejscem jest też Arboretum Bramy Morawskiej w Raciborzu (ścieżka edukacyjna, mini ZOO) z jego najnowszą atrakcją „Zaczarowanym Ogrodem”, na który możemy spojrzeć także z góry, bowiem tuż nad nim stoi jedna z pięciu wież Szlaku Wież i platform widokowych „Silesianka”. Z podobnych wież w Pogrzebieniu i Grabówce możemy popatrzeć na malownicze tereny Doliny Górnej Odry i leżące w niej rozległe obszary stawów.

Dodajmy w tym miejscu, że przyroda Krainy Górnej Odry to nie tylko obszary naturalne, ale także ukształtowane przez człowieka założenia parkowe, jak rozległy park w sąsiedztwie dawnego klasztoru w Rudach czy malowniczy Park Zdrojowy w Jastrzębiu-Zdroju.

Dziedzictwo

W Krainie Górnej Odry jak w soczewce skupia się cała niemal historia Górnego Śląska i jego dziedzictwo kulturowe. To średniowieczny Racibórz, będący niegdyś znaczącym miastem władzy książęcej; to dziedzictwo cystersów z opactwa w Rudach; to tradycje starych, zanikających już rzemiosł. To liczne pałace (m.in. Wodzisław Śląski, Wojnowice, Krzyżanowice, Krowiarki, Chałupki czy zrujnowany Tworów) i wreszcie to także część industrialnego dziedzictwa Górnego Śląska. Nie brakuje tu więc dawnej kopalni „Ignacy” w Rybniku i ekspozycji czynnych maszyn i urządzeń górniczych w Wodzisławiu Śląskim, kolonii i osiedli robotniczych z charakterystycznymi śląskimi „familokami” czy wreszcie skansenu – popularnej niegdyś na Śląsku – kolei wąskotorowej w Rudach.

Kraina Górnej Odry to także bogate dziedzictwo sakralne. To m.in. sanktuaria w Rudach, Pszowie i Turzy Śląskiej. To Pogrzebień, związany z działalnością i śmiercią Laury Meozzi, której proces beatyfikacyjny jest w toku. To także drewniane budownictwo sakralne Szlaku Architektury Drewnianej województwa śląskiego, m.in. kościoły w Rybniku – Wielopolu, Rybniku – Ligockiej Kuźni, Łaziskach, Jankowicach, Gołkowicach czy Pietrowicach Wielkich, nie wspominając już o drewnianych kaplicach (np. w Bukowie czy Lubomiu).

W Krainie Górnej Odry żywy jest silnie zakorzeniony dialekt śląski – „godka”, z którym niejednokrotnie zetknijemy się na co dzień. Tu także leżą bliskie sercu wielu Ślązaków Lubowice – miejsce urodzenia wybitnego poety schyłku niemieckiego romantyzmu, Josepha von Eichendorffa.

Pocysterski Zespół Klasztorno-Pałacowy w Rudach

Wydarzenia

W Krainie Górnej Odry nie brakuje atrakcji kulturalnych i imprez cyklicznych. Część z nich posiada wielowiekowe tradycje, jak konne kawałki wielkanocne w Pietrowicach Wielkich, Sudole, Bierkowicach, jak układanie – na ziemi raciborskiej – na Boże Ciało kolorowych dywanów na ulicach z farbowanych trocin, doroczna Procesja Ogniowa w Żorach czy msza na wodzie na Zalewie Rybnickim w ostatnią niedzielę czerwca. Część wydarzeń ma zaledwie kilka lub kilkanaście lat, ale już na trwałe wpisała się w kalendarz regionu: Festiwal Filmów Niezależnych ReFeNe w Rybniku, RYJEK – czyli Rybnicka Jesień Kabaretowa, liczne festiwale muzyczne (Ogólnopolski Festiwal Piosenki Artystycznej, Pokłady Rocka, Festiwal Reggae „Najcieplejsze Miejsce na Ziemi, Silesian Jazz Meeting) i imprezy sportowe: biegi, rajdy kolarskie, regaty żeglarskie, spływy kajakowe i unikalny spływ „byłe czym” – od Raciborza do Kędzierzyna – czyli „Pływadła”.

Język

Mieszkańcy regionu posługują się oprócz polszczyzny ogólnej również gwara śląską, która jest uważana przez językologów za jeden z najbardziej archaicznych dialektów polskich. W ostatnim czasie utworzono wiele stowarzyszeń i instytucji promujących śląską mowę w literaturze, mediach i życiu społeczno-politycznym, starających się o uznanie śląskiej gwary za język regionalny. Powstają również liczne teksty prozą i wierszem, coraz częściej zapisywane z zachowaniem ortografii kodyfikowanej przez zespół ekspertów m.in. z Uniwersytetu Śląskiego.

Aktywnie

Kraina Górnej Odry to idealne miejsce na rekreację i aktywny wypoczynek, zwłaszcza dla rodzin z dziećmi. Kraina Górnej Odry – już z nazwy – oferuje atrakcje związane z wodą (żeglarsstwo, kajakarstwo, wędkowanie i ogólnie pojętą rekreację). Oprócz wspomnianej Odry z dopływami, w wodnej „promocji” tego regionu udział biorą wody stojące: sztuczny Zbiornik Rybnicki, wspomniane już zespoły stawowe

Industriada, Kopalnia Ignacy w Rybniku

„Łęczczok” i „Wielikąt”, tzw. „Pojezierze Palowickie” w okolicy Żor oraz ośrodki rekreacyjne „Balaton” w Wodzisławiu Śląskim i „Olza” w Olzie. Ale KGO to także idealny teren na krótsze i dłuższe wycieczki rowerowe po świetnie utrzymanych szlakach, jak transgraniczne: Żelazny Szlak Rowerowy i trasa R4, trasy wzdłuż Meandrów Odry, w Lasach Rudzkich i na Pojezierzu Palowickim. Wreszcie to znakomity cel wyjazdów z milusińskimi do parków tematycznych: Trzy Wzgórza w Wodzisławiu Śląskim, Słoneczna Wyspa w Markłowicach, RAFA w Rydułtowach, Parku tematycznego nad Nacyną czy Amerykańskiego Parku Rozrywki TWINPIGS w Żorach.

Kuchnia

Górny Śląsk cechuje wspólna, oryginalna kuchnia, łączy ona bowiem elementy kuchni staropolskiej, niemieckiej, czeskiej i kilku innych. Do potraw charakterystycznych dla regionu z pewnością można zaliczyć: żur śląski, wodzionkę, karminadle (kotlety mielone), krupnioki i żymloki, wśród potraw wigilijnych królują siemieniotka, moczka, makówki. Klasyczny nieodzielny śląski „łobiod” musi składać się z rołaty wołowej, modrej kapusty i klusek z sosem.

ŚLĄSKI OBIAD: rolada wołowa, kluski śląskie i modro kapusta

Składniki na 10 porcji

Rolada wołowa: 1200 g mięsa wołowego z udźca, 300 g ogórków kiszonych, 300 g cebuli, 400 g boczku wędzonego, 100 g musztardy, 100 g smalcu, 80 g mąki pszennej, pieprz, sól, liście laurowe, ziele angielskie.

Mięso pokroić w plastry, rozbić, przyprawić solą i pieprzem, posmarować musztardą. Na mięsie rozłożyć ogórki pokrojone w paski i boczek wędzony oraz pokrojoną w cząstki cebulę. Plastry mięsa zwinąć, uformować rolady, obwiązać białą nitką, oprószyć mąką i smażyć na rozgrzanym smalcu na patelni. Przełożyć do rondla, podlać tłuszczem ze smażenia i ciepłą wodą, dodać listek laurowy i ziele angielskie, dusić do miękkości. W czasie duszenia rolady obracać i podlewać, a gdy mięso będzie miękkie, wyjąć i sporządzić sos.

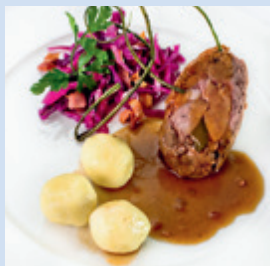
Kluski śląskie: 2000 g ziemniaków, 400 g mąki ziemniaczanej, 3 jajka, sól.

Ugotowane ziemniaki przecisnąć przez prasę, dodać mąkę ziemniaczaną, wyrabiać ciasto, aby skrobia się rozkleiła. Dodać jajka, ponownie wyrobić, formować kluski z wgłębieniem na sos. Gotować na wrzącej osolonej wodzie, aż kluski wypłyną.

Modro kapusta: 1500 g kapusty czerwonej, 200 g cebuli, 300 g jabłek, 250 g boczku wędzonego, winny ocet lub kwasek cytrynowy, cukier, sól, pieprz, 2 goździki.

Kapustę poszatkować, zalać wrzątkiem, gotować z goździkami, odcedzić. Skropić octem lub kwaskiem cytrynowym, dodać cukier, sól, pieprz, boczek przesmażony z cebulą i starte na grubych oczkach jabłka. Kapustę jeszcze raz zagotować.

Przepis z www.slaskiesmaki.pl

CZĘSTOCHOWA

• OLSZTYN

LUBLINIEC

• ŻARKI

TARNOWSKIE
GÓRY

• ZAWIERCIE
OGRODZIEŃC

• GLIWICE

• ZABRZE
• SOSNOWIEC

KATOWICE

RACIBÓRZ

RYBNIK

• ŻORY

WODZIŚLAW
ŚLĄSKI

PSZCZYNA

• JASTRZĘBIE ZDRÓJ

BIELSKO-BIAŁA

CIESZYN
USTROŃ

• SZCZYRK

• WISŁA

• ŻYWIEC

RYBNÍK

RYBNIK

www.rybnik.eu

Rynek w Rybniku

Największe miasto Krainy Górnej Odry, powstałe na miejscu dawnej osady rybackiej, leżące niegdyś na ważnym szlaku handlowym z Krakowa do Raciborza i Wrocławia, dziś nie bez przyczyny nazywane miastem rond. Z Rybnikiem związanych jest wiele znanych artystów, m.in. Henryk Mikołaj Górecki, Lidia Grychtołówna, Adam Makowicz, Henryk Paleczny, zespół Carrantuhill, a także abp Damian Zimoń, który wielokrotnie wspominał czasy, kiedy był uczniem I LO im. Powstańców Śląskich.

Zwiedzanie Rybnika można rozpocząć od **zabytkowego rynku**, otoczonego kamienicami z końca XVIII i pierwszej połowy XIX w., zbudowanymi w stylu klasycystycznym. Na płycie rynku znajduje się warta uwagi fontanna, zwieńczoną figurą św. Jana Nepomucena z 1736 r. W uliczkach wokół rynku powstały dwa centra handlowe – Focus Park Rybnik (w nim Multikino) i Rybnik Plaza (ul. Raciborska); w tym ostatnim znajduje się Cinema City. W klasycystycznym ratuszu z wieżą zegarową z 1822 r. mieści się **Muzeum w Rybniku im. o. Emila Drobrego** (Rynek 18, tel. 32 432 74 60, www.muzeum.rybnik.pl) i Urząd Stanu Cywilnego. W muzeum są prezentowane trzy wystawy stałe: „Rybnik – nasze miasto”, „Cechy rzemieślnicze w miastach Górnego Śląska do 1939 r.”, „Wyrobnisko górnicze” oraz kilka czasowych. W muzeum oprócz prezentowanych wystaw cyklicznie

Muzeum im. o. Emila Drobrego

Bazylika pw. św. Antoniego Padewskiego

organizowane są kameralne koncerty, recitale itp. Idąc z rynku ul. Kościelną, szybko dojdziemy do kolejnego punktu na trasie naszej wycieczki, tj. do **kościółka pw. Matki Boskiej Bolesnej** (ul. Franciszka Rybnickiego 2). Świątynię tę, zwaną przez rybniczian starym kościołem, zaprojektował Franciszek Ilgner na przeł. XVIII i XIX w. Jest to kościół barokowo-klasycystyczny, jednonawowy, z częściowo zachowanym wyposażeniem wnętrza. Niedaleko znajduje się późnobarokowa figura św. Jana Nepomucena, przeniesiona spod bramy zamku na plac

Zabytkowa Kopalnia Ignacy

kościelny w 1806 r. Wychodząc z kościoła pw. Matki Boskiej Bolesnej, kierujemy się w lewo i w górę – deptakiem (ulicami Sobieskiego i Powstańców Śl.) na Plac Jana Pawła II, gdzie z daleka widać efektowną fontannę oraz monumentalną **bazylikę mniejszą pw. św. Antoniego Padewskiego** (ul. Mikołowska 4), patrona miasta od 2007 r. Zaprojektowany w stylu neogotyckim przez Ludwika Schneidera kościół został wybudowany w latach 1903-1906, dzięki wieżom sięgającym 96 m. obiekt jest najwyższym kościołem na Górnym Śląsku. Odwiedzającym udostępniona została wieża widokowa, z której podziwiać można panoramę miasta. Warto zobaczyć spiżowe drzwi świątyni z postaciami duchownych związanych z miastem. Kierując się w stronę dworca PKP dotrzemy do **Starostwa Powiatowego** (ul. 3 Maja 31 zbudowanego w 1887 r., jest to przykład historyzującego stylu renesansu niemieckiego. Budynek z wnętrzem zachowanym w stylu neogotyckim jest otoczony parkiem. Wyjątkowym miejscem, w którym można doświadczyć górniczego charakteru Rybnika, jest **Zabytkowa Kopalnia Ignacy** 🍷. Najcenniejsze zabytki w kopalni to dwie maszyny wyciągowe szybów „Głowacki” i „Kościszko” z napędem parowym z 1900 i 1920 r. Można wejść na wieżę widokową, skąd rozciąga się panorama okolicy (ul. Mościckiego 3, Rybnik-Niewiadom, www.ick.rybnik.pl, tel. 32 432 74 99).

Zalew Rybnicki to miejsce, gdzie tradycja miasta jako ośrodka związanego z rybami jest wciąż żywa. Można tu zławić wspaniałe okazy, gdyż jest to jeden z nielicznych zbiorników, w którym nawet zimą temperatura wody nie spada poniżej 15°C. Nie tylko wędkarze korzystają z uroków zalewu. Wokół akwenu znajdują się ośrodki żeglarskie gdzie można wypożyczyć sprzęt pływający, kawiarenka i domki letniskowe. Sezon żeglarski na Zalewie Rybnickim jest najdłuższy w Polsce i trwa od kwietnia do października.

Dla rowerzystów

Rybnik może się poszczycić ponad 210 km ścieżek rowerowych, łączących miasto z pobliskimi miejscowościami. Trasy zostały zaprojektowane tak, aby po drodze można było zapoznać się z obiektami ważnymi pod względem historycznym i kulturowym lub też po prostu cieszyć się przyrodą. Do wyboru mamy aż 20 tras rowerowych. Na terenie miasta dostępne są również rowery miejskie, które tworzą wygodną sieć dojazdów z centrum do każdej dzielnicy miasta. Jednośladki wypożyczyć można za pomocą aplikacji GeoVelo.

Bulwary nad rzeką Nacyną

Zalew Rybnicki

Miasto rond

Rybnik jest nazywany miastem rond, ponieważ znajduje się w nim ponad 40 rond, którym nadano nazwy i niezliczona liczba mniejszych, bezimiennych.

Spływ kajakowy rzeką Rudą

Amatorów podniebnych przygód ucieszy wiadomość, że w Rybniku działa prężnie rozwijający się **Aeroklub ROW** (ul. Żorska 332, tel. 32 421 81 89, www.aeroklub.rybnik.pl), zrzeszający modelarzy, pilotów, skoczków spadochronowych i pasjonatów lotnictwa. Zorganizowane grupy szkolne i przedszkolne mogą bezpłatnie zwiedzić lotnisko i zapoznać się ze sprzętem lotniczym. Miasto nie lekceważy potrzeb najmłodszych – miejscem uwielbianym przez dzieci jest **park tematyczny nad Nacyną** (Kampus), gdzie znajdują się m.in. urządzenia eksperymentalne (akustyczne, ruchowe i optyczne), ogrody-kolekcje, plac zabaw, elementy wspinaczkowe, a także boisko wielofunkcyjne. Dla amatorów ekstremalnej jazdy na rowerze przygotowano tor **pumptrack** oraz **citytrail** – czyli rowerowy park umiejętności.

Ośrodek Rekreacyjno-Sportowy Ruda to doskonałe miejsce rekreacji. Swoim gościom oferuje m.in. 3 niecki basenowe, 3 boiska do siatkówki plażowej, 1 boisko do piłki koszykowej, plac zabaw, wodny plac zabaw, 2 zjeżdżalnie, przystań kajakową oraz punkty gastronomiczne. Nic dziwnego, że obiekt cieszy się ogromną popularnością (ul. Gliwicka 72, tel. 32 422 34 08, www.mosir.rybnik.pl). Kolejną atrakcją Rybnika są **spływy kajakowe rzeką Rudą** (www.aktywni.net.pl, tel. 692 458 188), którą charakteryzują meandry, bystra, żwirowe plaże.

Kościółki w Rybniku i okolicy

Rybnik oraz powiat rybnicki obfitują w zabytkowe kościoły, spora ich część znajduje się na **Szlaku Architektury Drewnianej** 🏡. Można je zwiedzić, podróżując samochodem lub rowerem. Zmotoryzowanych zainteresuje na pewno trasa rozpoczynająca się na ul. Gliwickiej w Rybniku, gdzie mijamy akademicki **kościółek pw. Wniebowzięcia NMP** z XV w. – do naszych czasów zachowało się jedynie prezbiterium, w którym znajduje się krypta gdzie spoczywają członkowie rodu Węgierskich – dawnych włodarzy miasta.

We wschodniej dzielnicy Rybnika, w Ligockiej Kuźni przy ulicy Wolnej 125, znajduje się zabytkowy **kościół pw. św. Wawrzyńca** 🏡, zbudowany w 1717 r., przeniesiony z Boguszowic. Tę świątynię można uczynić celem wycieczki rowerowej (zielony szlak) lub pieszej (niebieski szlak Początków Hutnictwa w ROW, z centrum Rybnika ok. 3 km). Wyjeżdżając z Ligockiej Kuźni, skręcamy w prawo, w ul. Wielopolską i w Wielopolu oglądamy XVI-wieczny, przeniesiony z Gierałtowic drewniany **kościół pw. św. Katarzyny i Matki Boskiej Różańcowej** 🏡.

Do kościoła w Wielopolu zaprowadzi nas również szlak im. Jana Pawła II, biegnący z Rybnika-Stodół, poprzez dworzec PKP, wspomniane Wielopole, Golejów aż do Rud. Kolejnymi obiektami o wyjątkowej historii są **świątynia Bożego Ciała** 🏡 w Jankowicach i studzienka

Kościół pw. św. Katarzyny i MBR, Rybnik Wielopole

Kościół Akademicki

z cudowną wodą, odwiedzane przez pielgrzymów z całego regionu. Do sanktuarium prowadzi trasa rowerowa nr 13 (kolor zielony). Legenda głosi, że ksiądz Walenty, spieszący na pomoc chorej kobiecie, zabrał ze sobą Przenajświętszy Sakrament. Kiedy zorientował się, że gonią go husyci, ukrył sakrament w dziupli dębu po czym został schwytany i zamordowany. W miejscu, gdzie zginął ksiądz Walenty wytrysnęło źródło, które ujęto w studnię i wybudowano kapliczkę.

Imprezy cykliczne

Spśród licznych imprez cyklicznych odbywających się w Rybniku należy wymienić: Festiwal Filmów Niezależnych RePeFeNe, RYJEK czyli Rybnicką Jesień Kabaretową, OFPA Ogólnopolski Festiwal Piosenki Artystycznej, Rybnickie Dni Literatury, Rybnickie Boże Narodzenie i Koledowanie, Silesian Jazz Meeting, Dni Rybnika, Maj Bzy Rybnik i Ty, ale także imprezy sportowe, takie jak: Rybnickie Regaty Żeglarskie, Ruda Extreme, Tour de Rybnik, Rybnicki Zalew Dobrego Piwa i Rybnicki Półmaraton Księżycowy.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej Halo! Rybnik , Rybnik, ul. Jana III Sobieskiego 20, tel. 32 439 22 00, halorybnik@gmail.com, Facebook @halorybnik

Halo! Rybnik to miejsce, w którym można nie tylko dowiedzieć się o tym, co ciekawego dzieje się w mieście ale również kupić pamiątkowy rybnicki gadżet czy napić się kawy. Punkt w 2019 roku zajął I miejsce w Konkursie na Najlepszy Punkt Informacji Turystycznej w Polsce w kategorii **

NOCLEGI

Hotel Olimpia ***, Rybnik, ul. Hotelowa 28a, tel. 32 422 50 53, www.hotel-olimpia.pl

Hotel Przy Młynie ***, Rybnik, ul. Miejska 16, tel. 32 422 11 24, www.hotelprzymlynie.pl

Hotel Arena **, Rybnik, ul. Gliwicka 72, tel. 32 433 13 95, www.hotel-arena.pl

Ośrodek Szkoleniowo Wypoczynkowy Stodoły, Rybnik, ul. Cisowa 2, tel. 32 73 91 620, www.stodoly.pl

GASTRONOMIA

Restauracja Ośrodka Szkoleniowo-Wypoczynkowego Stodoły , Rybnik, ul. Cisowa 2, tel. 32 7391620, www.stodoly.pl

Rybnickie Lody Rzemieślnicze, Rybnik, ul. Raciborska 5, tel. 577 600 123, www.rybnickielody.pl

InoWino wine bar & bistro, Rybnik, ul. Kościuszki 27, tel. 664 336 360

InoWino Rynek, Rybnik, Rynek 4, tel. 32 421 91 73

Restauracja Santorini, Rybnik, Rynek 8, tel. 32 431 61 75

Zdrowa Krowa, Rybnik, ul. Gliwicka 6, tel. 796 870 796

Burger Heaven, Rybnik, ul. Kościelna 15, tel. 577 282 871

Japan Sun, Rybnik, ul. Kościelna 4, tel. 570 793 850, www.japansun.pl

INNE ATRAKCJE

Lotnisko Aeroklubu ROW, Rybnik, ul. Żorska 332, tel. 32 421 84 26, www.aeroklub.rybnik.pl – akrobatyka lotnicza, baloniarstwo, szybownictwo, spadochroniarstwo, imprezy szybowcowe, loty nad Rybnikiem, szkolenia i kursy

Spływy kajakowe rzeką Rudą, Rybnik, ul. Prosta 144, tel. 32 733 00 21, www.aktywni.net.pl

Przystań Kajakowo-Rowerowa „Aktywni”, Rybnik, ul. ks. Emila Szramka 11, tel. 692 458 188, www.aktywni.net.pl

Ośrodek Rekreacyjno-Sportowy Ruda, Rybnik, ul. Gliwicka, tel. 32 422 34 08, www.mosir.rybnik.pl

Centrum Sportów Wodnych BIGBLUE (wypożyczalnia sprzętu pływającego), Rybnik, ul. Gliwicka 72, tel. 733 812 772, www.bigblue.rybnik.pl

Młodzieżowy Klub Mini Żużlowy Rybki Rybnik, Rybnik, ul. Pod Hałdą 37A, tel. 32 739 32 33, www.rybki.rybnik.pl

Ośrodek Żeglarski Koga-Kotwica, Rybnik, ul. Rudzka 244, tel. 501 580 254

Laserhouse, Rybnik, ul. B. Chrobrego 6, tel. 32 421 04 75, www.laserhouse.pl

Teatr Ziemi Rybnickiej, Rybnik, Plac Teatralny 1, tel. 32 422 21 32, www.teatrziemirybnickiej.pl

Wrotkarnia Roller Cafe Club, Rybnik, ul. Kardynała Kominka 15E, tel. 655 088 088, www.wrotkarnia.rybnik.pl

Industrialne Centrum Kultury, Rybnik, ul. Mościckiego 3, tel. 32 433 13 65, www.dkniewiadom.eu

Wodny plac zabaw Pluskadełko, Rybnik, Hotelowa 12, tel. 695 141 001

Dziedzictwo Huty Silesia „Magiczna Silesia” (przy osiedlu patronackim byłej Huty Silesia), Rybnik, ul. Przemysłowa 17, tel. 604 831 154

POWIAT RYBNICKI

CZERWIONKA-LESZCZYNY

www.czerwionka-leszczyny.pl

Najstarszą miejscowością w gminie jest BEŁK. Znajduje się tu piękny drewniany **kościół św. Marii Magdaleny** (ul. Kościelna 6), wybudowany na miejscu poprzedniej świątyni, która spłonęła w 1753 r. Ciekawym miejscem są również zachowane **Familoki** (ul. Mickiewicza 10, tel. 32 440 04 79), czyli zabytkowe osiedle patronackie kopalni „Dębieńsko” przy ulicach: Wolności, Słowackiego, Generała Hallera, Kombatantów, Mickiewicza i Szkolnej. Murowane z cegły familoki o drewnianych dachach krytych dachówką są pamiątką dawnej architektury miejskiej Górnego Śląska. W jednym z familoków znajduje się **izba tradycji** z odwzorowanym tradycyjnym mieszkaniem rodzin robotniczych. Osiedle oraz izbę tradycji można zwiedzać z przewodnikiem.

Z kolei w dzielnicy Leszczyny znajduje się klasycystyczny dwór, zwany zameczkiem. Wybudowany został w stylu neorenesansowej willi, w latach 1882–1883, na zamówienie ówczesnego właściciela leszczyńskiego majątku Konrada Bartelta. Zameczek uznawany był za jedną z najpiękniejszych budowli rezydencjalnych tamtych czasów na Śląsku. W latach 2019–2020 zameczek wraz z otoczeniem został poddany kompleksowej rewitalizacji. Ciekawym elementem w okolicznym krajobrazie jest kompleks leśny z **górami Ramża**, na której rośnie wiele drzew o rozmiarach pomnikowych (ponad 310 cm obwodu, wiek ok. 150–200 lat), a w pobliżu szczytu znajduje się charakterystyczna wieża stacji meteorologicznej – zasięg jej radaru wynosi ok. 200 km. Inną atrakcją masywu Ramży są **pozostałości wodociągu** zasilającego w przeszłości kopalnię Knurów, można je zaobserwować w pobliżu znakowanej żółtym kolorem trasy Szlaku Historii Górnictwa Górnosląskiego.

Kościół pw. św. Marii Magdaleny w Bełku

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Centrum Informacji Turystycznej, Czerwionka-Leszczyny, ul. Mickiewicza 10, tel. 32 44 00 479, biuro@familoki.com.pl, www.familoki.com.pl

PALOWICE

Na południe od Bełku, w Palowicach przy ul. Woszczyckiej 17a, warto zobaczyć **kościół pw. św. Trójcy** z przełomu XVI i XVII w., przeniesiony na to miejsce z Leszczyn. Każdy spragniony spokoju i obcowania z naturą odpocznie na **Pojezierzu Palowickim**, które jest częścią **Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich**. Pojezierze Palowickie stanowi zespół stawów hodowlanych, gdzie można obserwować wiele gatunków ptaków, np. bociana czarnego, czapłę białą czy zimorodka. Jest to teren idealny na długie spacery, rowerowe wyprawy, w okolicy można też pojeździć konno.

Kościół pw. św. Trójcy w Palowicach

Inne atrakcje w okolicy

W **ŚWIERKLANACH DOLNYCH** (ul. Kucharzówka 28) znajduje się niewielka, ale ciekawa **Galeria Rodziny Holesz**. Możemy w niej podziwiać prace nieżyjących już twórców: Ludwika Holesza – autora ponad 2500 obrazów oraz kilkunastu rzeźb w drewnie i węgłu, jego żony Agnieszki Holesz, która zajmowała się haftowaniem obrazów oraz ich córki Weroniki Holesz-Kurzydym, utalentowanej malarki. Całości dopełniają prace Karola Kurzydyma – wnuka państwa Holesz, który dziś opiekuje się prywatnymi zbiorami.

W **DZIMIERZU** znajduje się **zespół dworsko-parkowy** z przełomu XIX i XX w. Innym ciekawym obiektem w tej miejscowości są wzniesione na początku XX w. dawne czworaki dworskie, zlokalizowane w rejonie skrzyżowania ulic Wygony oraz Rzuchowskiej. W **LYSKACH** przy ul. Rybnickiej 7 jest zlokalizowany Dom Pomocy Społecznej. Budynek wzniesiono w 1848 r. w stylu neogotyckim dzięki fundacji Józefa Benedykta Polednika. Na cmentarzu w Lyskach znajduje się kaplica grobowa rodziny Poledników z końca XIX w. oraz grób matki Karola Goduli zwanego „śląskim królem cynku”, który położył ogromne zasługi dla rozwoju gospodarczego Górnego Śląska. Inną atrakcją Lysek jest stary kamienny krzyż znajdujący się na skrzyżowaniu ulic Sikorskiego i Bogunickiej. Kolejnym ciekawym obiektem jest mieszczący się w **ZWONOWICACH** przy ul. Dębowej 1 **pałacyk myśliwski** na tzw. Winnej Górze, który został zbudowany przez księcia raciborskiego na miejscu dawnego folwarku pocysterskiego około roku 1887. Wzgórze otrzymało swoją nazwę od dawnej winnicy cystersów. W **SUMINIE** znajduje się „Leśniczówka” z 1870 r., gdzie można zobaczyć wiele przedmiotów mających niezwykłą historię, których nie zobaczy się w innych muzeach. W **CZERNICY** znajduje się zabytkowy **pałac** z XIX w., w którym mieści się placówka ośrodka kultury „Zameczek”. Pałac jest otoczony przez park w stylu angielskim o bogatym i zróżnicowanym drzewostanie, wśród znajdujących się na terenie parku okazów warto zwrócić uwagę na pomnik przyrody – dąb szypułkowy o średnicy ponad 400 cm oraz dwa klony polne rosnące przy wjeździe na dziedziniec pałacu. W okolicy znajduje się wiele ciekawych obiektów przemysłowych, m.in. wieża wyciągowa, budynek maszynowni zabytkowego **szybu „Cecylia”** oraz **szyb „Erbreich”** z przełomu XIX i XX w.

Gichta w palowickim lesie

Gichta, czyli wieża służąca do załadunku wsadów do pieca to pozostałość po hucie „Waleska”.

Gichta

Pałac w Dzimierzu

INNE ATRAKCJE

Ośrodek Kultury „Zameczek” w Czernicy oraz Astrolab, Czernica, ul. Wolności 39, tel. 506 195 691, 665 131 023, www.sdlspichlerz.pl, www.astrohunters.pl

Śląska Galeria Malarstwa „Jan”, Jankowice, ul. Prosta 2, tel. 32 43 04 130, 884 828 228

Łowiska Gospodarstwa Białeckich, Pstrązna, ul. Wyzwolenia 3, tel. 602 435 441, www.pstrazna.pl

RACIBÓRZ

RACIBÓRZ

www.raciborz.pl

Rynek w Raciborzu

Gród raciborski, broniący przeprawy przez Odrę na drodze handlowej prowadzącej przez Bramę Morawską do Polski, istniał już w IX w. Leżał na skrzyżowaniu szlaków z Czech i Moraw do Krakowa, na Ruś i na Śląsk. Burzliwa historia (w 1945 r. zostało zniszczonych 80% zabudowań w mieście) i żywioły (liczne pożary, powódź z 1997 r.) nie zahamowały rozwoju Raciborza, który jako pierwsze miasto w Polsce otrzymał certyfikat ISO 14001.

Spacer po Raciborzu dostarczy wszystkim ciekawych wrażeń. W niewielkiej odległości od **rynku** z zabytkowym układem urbanistycznym znajdują się jedne z najstarszych obiektów sakralnych w mieście: **kościół Wniebowzięcia NMP** z pocz. XIV w. (zbudowany na miejscu starej świątyni z 1205 r., która spłonęła w 1300 r.) oraz gotycki **kościół św. Jakuba**.

W dzielnicy Ostróg znajduje się **Zamek Piastowski** (ul. Zamkowa 2 tel. 32 70 06 052, www.zamekpiastowski.pl), zbudowany na miejscu grodu plemienia Gołęszyców. W pierwszej połowie XIII w. zaczęto wznosić partie murowane. W latach 1288–1293 książę Przemysław zbudował gotycką **kaplicę św. Tomasza Becketa z Canterbury**, angielskiego męczennika, zabitego przez rycerzy królewskich. Upamiętnia ona spór między księciem wrocławskim Henrykiem Probussem a biskupem Tomaszem II, który schronił się na raciborskim zamku, obleganym przez wojska książęce. Ostatecznie doszło do ugody, a w kaplicy ustanowiono siedzibę kanoników, którzy przebywali tu do 1416 r. Kaplica jest nazywana perłą górnos Śląskiego gotyku i wykazuje podobieństwa do paryskiej kaplicy Sainte-Chapelle. Świadectwem pojednania księcia Henryka Probusa z biskupem Tomaszem II jest również **Statua Zgody**, wybudowana na rogu ulic Głubczyckiej i Mikołaja w XIX w.

W skład kompleksu zamkowego wchodzi ponadto: budynek bramny, dom książęcy, w północnej pierzei – warzelnia browaru, w zachodniej – słodownia. W południowo-zachodnim narożu zachowały się fragmenty murów obronnych. W skrzydle północnym

Kościół Wniebowzięcia NMP

Gall Anonim o Raciborzu

Pierwsza wzmianka o Raciborzu została zamieszczona w kronice Galla Anonima. Autor opisuje zdobycie grodu przez rycerzy Bolesława Krzywoustego w 1108 r.

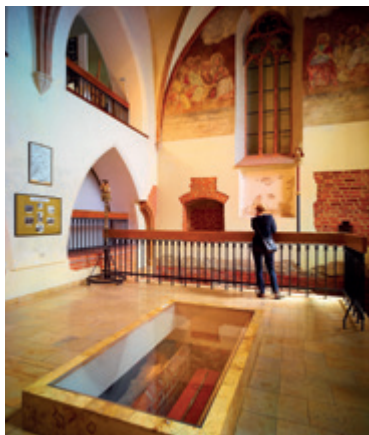
Zamek Piastowski

Muzeum w Raciborzu mieści się obecnie w dwóch budynkach: przy ul. Gimnazjalnej (ul. Gimnazjalna 1, tel. 32 415 28 41) oraz przy ul. Chopina (ul. Chopina 12, tel. 32 415 49 05). Przy ul. Gimnazjalnej są prezentowane odkrycia archeologiczne z tamtejszego kościoła oraz wystawy: „W Domu Ozyrysa” o tematyce egipskiej – warto zwrócić uwagę na mumię Dżet-Amonet-ius-anch, „Sztuka dawna” (malarstwo i rzeźba XV-XVIII w.) oraz „Cyna śląska”. Budynek ekspozycyjny przy ul. Chopina zaprasza do obejrzenia wystaw „Rok obrzędowy nad Górną Odram”, „Dawne techniki dentystyczne”, „Pradzieje ziemi raciborskiej”, „Beczka piwa i antałek wina” oraz „Odkrycia w Kościele ss. Dominikanek”.

Kolumna Maryjna na rynku

Muzeum w Raciborzu

Przy ulicy Jana Pawła II 6 znajduje się **Sanktuarium Matki Bożej Raciborskiej** (kościół pochodzi z XVIII w.). Wewnątrz znajduje się Obraz Maryjny malowany temperą na desce, będący kopią jasnogórskiej ikony, podobno został przywieziony z Częstochowy w XVI w. Wizerunek Maryi ukoronowano koronami papieskimi, które zostały dwukrotnie skradzione, więc koronacja odbyła się po raz trzeci w 1987 r. Do sanktuarium przybywają liczne grupy pielgrzymów oraz procesje z pobliskich parafii, m.in. z parafii św. Jana z Ostrogu przybywa procesja od 1831 r., na pamiątkę uratowania mieszkańców od epidemii cholery. Wotum za uratowanie miasta od tej choroby stanowi również **Kolumna Maryjna**, autorstwa Jana Melchiora Österreicha, znajdująca się na raciborskim rynku. Podobno, gdyby ktoś odważył się kopać wokół kolumny, całe miasto zostanie zalane wodą. W logo Raciborza znajduje się wizerunek renesansowej baszty więziennej, wzniesionej w XVI w., przy której zachował się fragment murów obronnych przy placu Długosza. Niedaleko (ul. Nowa) wznosi się gmach sądu w stylu późno klasycystycznym, według projektu Karola Fryderyka Schinkla. Przy ul. Eichendorffa 14 mieści się neogotycki budynek zakładu karnego wybudowany w kształcie krzyża równoramiennego z podstawą i wieżą o wysokości 35 m, wzorowany na więzieniach z Berlina i Wrocławia w pierwszej połowie XIX w. Budynek ten od 1992 r. znajduje się w rejestrze zabytków.

W dzielnicy Nowe Zagrody, pomiędzy ulicami Opawską, Bema i Kochanowskiego znajduje się **park im. Miasta Roth** (z tym bawarskim miastem Racibórz ma pod pisaną umowę partnerską). Dawniej był tu Eichendorffpark, zwany też parkiem łabędiowym. W parku znajdują się staw z zadrzewioną wysepką, plac zabaw dla dzieci, kilka pomników przyrody i fontanny oraz wyremontowany budynek starego szaletu – na dachu zorganizowano taras widokowy. W Nowych Zagrodach jest też najstarsze na ziemiach polskich Śląskie Obserwatorium Geofizyczne (PAN, ul. Chłopska 1,

Baszta więzienna

Baszta została wzniesiona w XVI wieku, do dziś zachował się przy niej fragment murów obronnych. W jej wnętrzu znajduje się wyposażenie miejskiego więzienia i elementy wyposażenia dawnych strażników. To jedyna z dziewięciu baszt, która zachowała się do dzisiejszych czasów.

Arboretum Bramy Morawskiej

Śląskie Obserwatorium Geofizyczne

Ulica Długa

tel. 32 41 55 540), gdzie pracował światowej sławy seismolog prof. Carl Mainka, rejestrujący swymi sejsmografami trzęsienia ziemi na całym świecie.

W pracowni Dydaktyczno-Historycznej Obserwatorium, można zapoznać się z zasadą działania aparatury pomiarowej, a także zobaczyć zegary wahadłowe oraz galwanometry. Innym ciekawym terenem zielonym w Racibórz jest **Arboretum Bramy Morawskiej** (tel. 32 41 54 405, ul. Markowicka 17, www.arboretum-raciborz.com.pl, wstęp bezpłatny). Turyści znajdują tutaj wiele rzadkich gatunków roślin, grzybów i zwierząt. Na spragnionych wypoczynku na łonie natury czekają liczne atrakcje: ścieżka zdrowia, ścieżki dydaktyczne, „zaczarowany ogród” przypominający labirynt, dla dzieci zorganizowano plac zabaw oraz minizoo (wstęp bezpłatny).

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej , Racibórz, ul. Długa 2, tel. 32 41 57 239, raciborz@slaskie.travel

Punkt Informacji Turystycznej , (Zamek Piastowski), Racibórz, ul. Zamkowa 2, tel. 32 70 06 052, zamekraciborz@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Polonia***, Racibórz, pl. Dworcowy 16, tel. 32 41 40 270, www.poloniaraciborz.pl

Hotel Racibor***, Racibórz, ul. Wojska Polskiego 25, tel. 32 72 24 400, www.hotelracibor.pl

Villa Antiqua, Racibórz, ul. Piotrowska 16, tel. 664 050 303, www.villaantiqua.pl

GASTRONOMIA

Restauracja Hotelu Polonia ***, Racibórz, pl. Dworcowy 16, tel. 32 41 40 270, www.poloniaraciborz.pl

Restauracja Browar Rynek, Racibórz, Rynek 14, tel. 32 41 58 484, www.browarrynek.com.pl

Zajazd Biskupi, Racibórz, ul. Londzina 45A, tel. 32 77 74 386, 518 318 517, www.zajazdbiskupi.pl

Restauracja Braxton, Racibórz, Rynek 13, tel. 32 418 10 00, www.braxton.info.pl

INNE ATRAKCJE

Kino Bałtyk, Racibórz, ul. Londzina 13, tel. 32 415 20 33, www.kinobałtyk.pl

Kino Przemko, Racibórz, ul. Londzina 38, tel. 32 415 32 14, www.rck.com.pl

Ośrodek Sportu i Rekreacji, Racibórz, ul. Zamkowa 4, tel. 32 415 37 17 – aquapark H2Ostróg (www.aquapark.raciborz.pl), lodowisko, bilard, kręgielnie, kort tenisowy (www.osir-raciborz.pl)

Kąpielisko na kempingu Ośrodka Sportu i Rekreacji „Obora”, Racibórz, ul. Markowicka 1, tel. 32 415 24 51, www.osir-raciborz.pl

Baszta więzienna (dostępna od maja do września), Racibórz, ul. Basztowa, tel. 32 415 72 39

Bulwary Nadodrzańskie (przystań kajakowa, plaża miejska, park zamkowy), Racibórz, tel. 32 415 37 17

Ścianka Wspinaczkowa, Raciborskie Stowarzyszenie Wspinaczkowe, Racibórz, ul. Urbana 5a, www.rsw-raciborz.pl

POWIAT RACIBORSKI

RUDY

www.kuzniaraciborska.pl

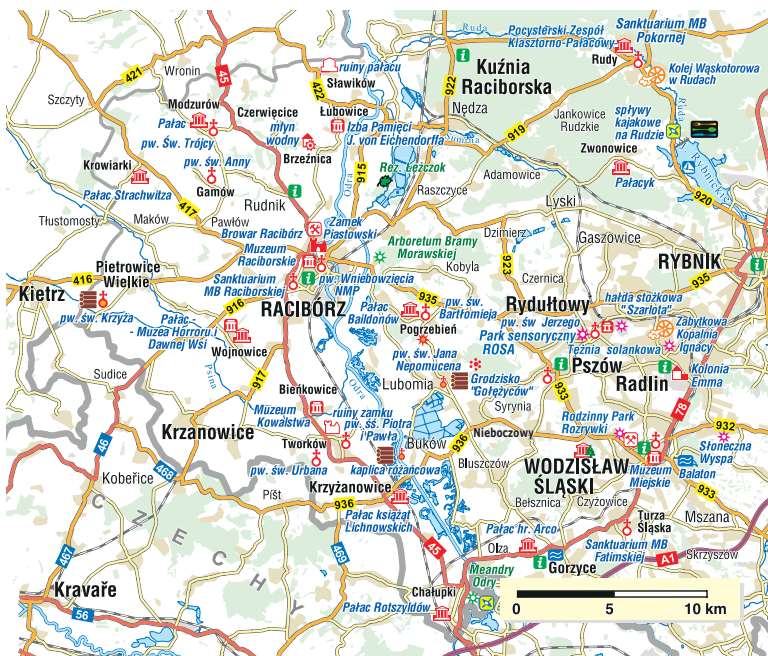
W latach pięćdziesiątych XIII w. na teren Rud Wielkich przybyli cystersi z Jędrzejowa i zbudowali kościół i klasztor. **Kościół pw. Wniebowzięcia NMP** jest bazyliką mniejszą i został uznany za Sanktuarium Matki Bożej Pokornej (ul. Cysterska 1). Jest możliwość zwiedzania **Pocysterskiego Zespołu Klasztorno-Pałacowego** (ul. Cysterska 4, tel. 32 410 33 11, www.rudy-opactwo.pl), piękny i duży ogród zaś jest ulubionym miejscem spacerów mieszkańców okolicznych miejscowości, chętnie wybierany również jako plener do zdjęć słubnych. Liczne ścieżki rowerowe, dydaktyczne i piesze są sposobem rodzinnego spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu w pięknej okolicy.

Wartym odwiedzenia miejscem jest **szpitalik Juliusza Rogera** (ul. Raciborska 10). Lekarz ten przybył z Niemiec na Śląsk w 1847 r. Był zapalonym entomologiem i badaczem ludowych pieśni górnośląskich, ale przede wszystkim był wspaniałym i oddanym swej pracy doktorem. Pierwszym szpitalem, który Roger zbudował na ziemiach śląskich, był właśnie ten w Rudach. Grób dr. Rogera znajduje się na cmentarzu w Rudach. Obecnie w zachowanym budynku lecznicy mieści się siedziba Ośrodka Edukacyjnego Zespołu Parków Krajobrazowych Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich im. Juliusza Rogera.

Będąc w okolicy, nie można przegapić wizyty w **stacji Kolei Wąskotorowej w Rudach** (ul. Szkolna 1, tel. 500 282 732, www.kolejkarudy.pl). Jest to zabytkowa stacja kolei, która pojawiła się w Rudach w 1899 r. Cała trasa z Gliwic do Raciborza liczyła 51 km. Największa stacja z warsztatami naprawczymi taboru, trójkątem torowym do obracania parowozów znajdowała się w połowie drogi – czyli w Rudach. Obecnie od wtorku do niedzieli kursuje pociąg turystyczny (warunkiem odjazdu jest zebranie grupy 10 dorosłych osób). Można też przejechać się ręczną drezyną i z przewodnikiem zwiedzić lokomotywnię. Oczekiwanie na odjazd kolejki można umilić sobie pobytem w parku linowym „Stacykowo Rudy” oraz w bistrze Peron 2. Kolejka znajduje się na Szlaku Zabytków Techniki. Dzieciom Rudy oferują ponadto wizytę w „Zaczarowanej Chacie”: Etno-muzeum (ul. Dworcowa 2; tel. 887 611 587; www.zaczarowanachata.pl), która prezentuje wystawy poświęcone kulturze i tradycji Indian Ameryki Północnej oraz dawnym zwyczajom i wierzeniom kultury polskiej.

Kolej wąskotorowa w Rudach

Rezerwat Łęczok

W 1993 r. powstał Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Częścią parku jest Rezerwat Leśno-Stawowy Łęczok. Przez rezerwat biegną szlaki: żółty Szlak Polskich Szkół Mniejszościowych, czerwony Szlak Husarii Polskiej, a także rowerowa trasa i ścieżki dydaktyczne. Ponad połowa gatunków ptaków żyjących w Polsce ma tam swoich przedstawicieli, bogata jest również flora. W południowej części rezerwatu znajdują się punkty widokowe oraz pozostałości zabytkowego dworku myśliwskiego z 1783 r.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej, Rudy, ul. Szkolna 1, tel. 500 282 732, kuznia@slaskie.travel

GASTRONOMIA

Restauracja Hotelu Spa Laskowo***, Jankowice, ul. Raciborska 62, www.laskowo.pl, tel. 600 391 900

Rybnickie Lody Rzemieślnicze (warsztaty z tworzenia lodów, zajęcia edukacyjne edukacyjne), ul. Cysterska 4 (wejście od strony parku), tel. 48 535 531 321, www.rybnickielody.pl

Pod Kasztanami, Rudy, Rogera 13, tel. 48 324 103 014,

Restauracja Cysterska, Rudy, ul. Cysterska 4, tel. 48 512 534 471,

Restauracja La Taverna, Rudy, ul. Rogera 7, tel. 48 795 730 100,

INNE ATRAKCJE

Spyływy kajakowe rzeką Rudą, FHU Aktywni, tel. 32 73 30 021, www.aktywni.net.pl

Zagroda edukacyjna Kuźnia u Kowola (zajęcia edukacyjne, warsztaty, przejażdżki konne oraz wozem), Kuźnia Raciborska, ul. Brzozowa 4, tel. 32 419 24 20, www.kuzniaeko.pl

Kościół pw. św. Piotra i Pawła

TWORKÓW

Miłośnicy zamków powinni odwiedzić również również Tworków, gdzie wznoszą się **ruiny zamku** (ul. Parkowa) z XVI w. Od 2020 roku można wejść na **platformę widokową**, która została umieszczona w wieży zamkowej, całość ruin jest zabezpieczona i udostępniona dla zwiedzających. Warto wstąpić również do XVII-wiecznego **kościółka pw. św. Apostołów Piotra i Pawła** przy ul. Głównej. Znajduje się tu unikatowa na skalę europejską wystawa sarkofagów rodu Reiswitzów. W Tworkowie warto zobaczyć także zabytkowy **młyn wodny** z 1914 roku, a z młodszymi turystami wioskę in-

Ruiny zamku w Tworkowie

diańską (www.wioska-mato.pl). Około 2 km na zachód Tworkowa położony jest późnobarokowy pątniczny **kościół filialny św. Urbana** wzniesiony w 1779 r.

KRZYŻANOWICE

www.krzyzanowice.pl

W centrum Krzyżanowic, przy ul. Kolejowej wart zobaczenia jest **pałac**, pochodzący z 1700 r., wybudowany na polecenie hrabiego Jana Bernarda Praschmy. W 1775 r. właścicielami rezydencji stali się Lichnowscy, którzy przebudowali ją w stylu neogotyckim, widocznym do dziś. W 1930 r. książę Wilhelm von Lichnowsky sprzedał posiadłość siostrom franciszkancom, które założyły w nim Dom Pomocy Społecznej „Różany Pałac”. W pałacu gościli dwaj wybitni muzycy romantyczni. Wiosną 1848 r. krzyżanowicki pałac

Pałac w Krzyżanowicach

stał się miejscem tajemnego spotkania Franciszka Liszta oraz Karoliny Iwanowskiej. Przy pałacu znajduje się również oświetlany nocą, budynek bramny wzniesiony w stylu neogotyku angielskiego, z zachowaną ozdobną kratą żeliwną i tablicą inskrypcyjną oraz piękny przypałacowy ogród. Dla uczczenia twórczości obu kompozytorów, co roku w maju przed pałacem Lichnowskich odbywają się plenerowe koncerty muzyki poważnej.

Beethoven w Krzyżanowicach

W sierpniu 1806 r. na zaproszenie Lichnowskich w pałacu koncertował przyjaciel rodziny – Ludwig van Beethoven.

CHAŁUPKI

Zamek w Chałupkach, znajdujący się ok. 100 m. od Jubileuszowego Mostu Cesarza Franciszka Józefa na Odrze, od wieków stanowi dominantę miejscowości, będącej niegdyś częścią Bogumina (dzisiejszy Bohumin w Republice Czeskiej). Dzisiejszy kształt obiektu

Pałac w Chałupkach

to wynik przebudowy dokonanej na przełomie XVIII i XIX w., która nadała mu kształt barokowy. Znajduje się tu hotel, restauracja, dom przyjść oraz zrewitalizowany park.

Przy moście granicznym w Chałupkach, pomiędzy czeskim starym Boguminem i polskimi Chałupkami znajduje się przystań kajakowa, gdzie rozpoczyna się trasa spływu meandrami rzeki Odry (tel. 506 048 637, www.meander.krzyzanowice.pl).

Graniczne Meandry Odry

Meandry Odry

Na terenie gminy Krzyżanowice, pomiędzy Chałupkami i Zabelkowem znajdują się meandry Odry, czyli naturalne zakola rzeki wraz z gruntami przylegającymi do niej, gdzie rosną lasy z olszą czarną i jesionem, łągi wierzbowo-topolowe i wilgotne łąki. Taki teren sprzyja roślinom i rzadkim gatunkom motyli, a także chrząszczom, piskorzom i różańcom. Na płycznach rozmnaża się kumak górski, rzadki gatunek żaby, żyją tutaj też bóbr europejski i wydra rzeczna. Po meandrach Odry poprowadzono ścieżkę edukacyjną, przy której znajduje się wieża widokowa, organizowane są tu także spływy kajakowe.

KRZANOWICE

Turysta odwiedzający Krzanowice odnajdzie wiele obiektów związanych z arystokratycznym rodem Lichnowskich, którego przedstawiciele na przestrzeni lat pełnili prestiżowe funkcje państwowe, polityczne i dyplomatyczne. Wartym uwagi jest m.in. neobarokowy **Kościół parafialny pw. św. Wacława** powstały w latach 1914–1915, na którego cmentarzu zostali pochowani przedstawiciele rodu. Przez miejscowość przebiega transgraniczny szlak turystyczny „Szlakami Rodu Lichnowskich” łączący najważniejsze miejsca związane z dziedzictwem rodu po polskiej i czeskiej stronie granicy. Inną wartą uwagi atrakcją jest nowopowstała **Izba Regionalna** przy ul. Wojska Polskiego 1, gdzie znajdują się ekspozycje dotyczące m.in. gospodarstwa domowego i wyposażenia warsztatowego rzemieślników.

Kościół pw. św. Wacława

Izba Regionalna w Krzanowicach

KROWIARKI

Pałac w Krowiarkach

W małej miejscowości Krowiarki przy ul. Wyzwolenia (12 km od Raciborza) znajduje się remontowany obecnie pałac, zbudowany w stylu neorenesansowym i neobarokowym z widocznymi elementami manieryzmu, baroku i rokoka. To dawna siedziba rodowa von Gaschinów i Donnersmarcków. Zachowana sala balowa jest połączona bezpośrednio z mauretańską, pokrytą dekoracją z elementów roślinnych i geometrycznych. Łączenie stylów różnych epok jest widoczne na powstającej wieloetapowo elewacji pałacu. Obiekt nie jest udostępniony do zwiedzania, można jednak udać się na spacer po znajdującej się przy pałacu przyrodniczej ścieżce edukacyjnej.

SŁAWIKÓW

Także w Sławikowie przy ul. Parkowej znajdują się **ruiny zespołu pałacowo-parkowego** rodziny von Eickstedt wybudowanego w stylu eklektycznym najprawdopodobniej w 1865 r. Do czasów współczesnych zachowały się sklepienia piwnic, część sklepień parteru oraz drobne elementy wewnątrz (futyryny, głowice kolumn itp.).

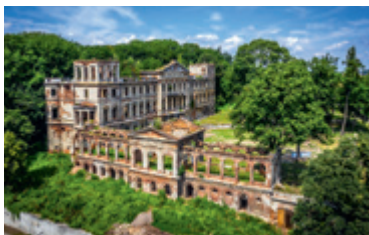
W parku można odnaleźć **ruiny neogotyckiej kaplicy-mauzoleum**, niedaleko zaś w stosunkowo dobrym stanie znajduje się **spichlerz** z przełomu XVIII i XIX w. Od niedawna rozpoczął się proces zabezpieczania ruin zespołu, które w przyszłości mają być dostępne dla turystów. W chwili obecnej osoby zainteresowane zwiedzaniem oraz zakupem pamiątek mogą odwiedzić udostępniony do tego celu dziedziniec pałacu w każdą niedzielę w godzinach: 12:00-17:00. Przy drodze z Pietrowic Wielkich do Gródczanek stoi drewniany **kościół odpustowy pw. św. Krzyża** (ul. ks. Bończyka). To stąd właśnie w każdy Poniedziałek Wielkanocny wyrusza procesja konna z modlitwą o dobre urodzaje.

Soboty

W wielu drewnianych kościołach za uważać można niskie podcienia dookoła świątyni, przykryte dachem. Są to soboty, czyli miejsca schronienia przed wiatrem i deszczem dla wiernych, przybawiających na mszę św. z daleka, dzień wcześniej, czyli w sobotę (stąd nazwa).

Wielkanocna procesja konna

Co roku w Poniedziałek Wielkanocny o godz. 13 w Pietrowicach Wielkich odbywa się Wielkanocna procesja konna. Procesja rusza z centrum sołectwa w stronę drewnianego kościółka św. Krzyża. Jeden jeździec trzyma krzyż z czerwoną wstęgą, drugi figurę Chrystusa Zmartwychwstałego, jest również śpiewak intonujący pieśni, a zaproszeni goście jadą w bryczkach. Po nabożeństwie w intencji obfitych zbiorów jeźdźcy wracają do wsi, przy pierwszych zabudowaniach procesja przemienia się w wyścig, a po nim następuje festyn z zabawami rodzinnymi.

Ruiny pałacu w Sławikowie

Kościół pw. św. Krzyża w Pietrowicach Wielkich

MODZURÓW

Wioska Modzurów może się poszczycić neogotyckim **kościółem pw. Trójcy Św.** pochodzącym z lat 1896–1897 (ul. Strzybnego 24), z barokowymi rzezbami św. Notburgi i Matki Boskiej Dobrej Rady oraz Chrystusa Zmartwychwstałego. W Modzurowie przy ul. Słowackiego 19 znajduje się również **pałac** w stylu neogotyku angielskiego (warto zobaczyć świetlik w holu z motywami roślinnymi), z parkiem, w którym rosną okazy drzew egzotycznych. Oprócz tego podczas spaceru po miejscowości można się natknąć na **ruiny neogotyckiej kapliczki**, późnoklasycystycznego mauzoleum z XIX w. oraz spichlerz z pierwszej połowy XIX w.

Pałac w Modzurowie

Pałac Schramków w Jastrzębiu

RUDNIK

W Rudniku przy ul. Sylwestra znajdują się **ruiny pałacu** neobarokowego otoczone parkiem dworskim z pięknym drzewostanem. Do dziś zachowała się również oficyna pałacowa zbudowana na przełomie XVIII i XIX w. W Jastrzębiu znajduje się **pałac** wzniesiony w XVIII w. przez rodzinę Schramek, obecnie jest częścią zespołu pałacowego, w skład którego wchodzi jeszcze zabytkowy park. (do innych atrakcji okolicy).

GAMÓW

Będąc w okolicy, warto choć przejazdem wpaść do małej wioski Gamów, w której stoi zabytkowy **kościół pw. św. Anny** (ul. Długa 20) pochodzący z 1848 r., powstały z przedłużenia barokowej kaplicy (1728 r.), zbudowanej na miejscu pierwotnej drewnianej z przełomu XVI i XVII w.

CZERWIĘCICE

W małej miejscowości Czerwiecice znajduje się neorenesansowy **pałac** (ul. Główna 9) pochodzący z 1892 r., otoczony parkiem ze starymi drzewami. Podczas II wojny światowej w pałacu siedzibę miał sztab niemiecki, do dziś została po nim antena niemieckiej radiostacji. Zachowała się tu klasycystyczna cmentarna **kaplica Matki Bożej Różańcowej** pochodząca z pierwszej połowy XIX w. oraz kapliczka przydrożna z ołtarzykiem barokowym z połowy XVII w., przy której znajduje się krzyż kamienny – prawdopodobnie jeden z najstarszych na ziemi raciborskiej.

STRZYBNIK

XIX-wieczny klasycystyczny **pałac** w Strzybniku niestety nie zachował się w dobrym stanie, ale na uwagę zasługuje **zabytkowa kuźnia** z rzeźbą narożną rycerza i kartuszem herbowym oraz stajnie i gorzelnia, które wraz z młynem należały do dawnych zabudowań folwarcznych majątku.

Zabytkowa kuźnia w Strzybniku

Zabytkowy spichlerz w Strzybniku

Wieża widokowa w Pogrzebieniu

BORUCIN

W Borucinie warto zobaczyć zabudowania gospodarcze dawnego folwarku: bramę wjazdową, domy robotników pracujących na roli i budynki gospodarcze.

POGRZEBIEŃ

W Pogrzebieniu rodzina Larischów wybudowała swą siedzibę rodową, która została zakupiona przez ród von Baildon w 1882 r. Córka Larischów, Luiza, wyszła za mąż za bogatego poetę Josepha von Eichendorffa. Pałac (ul. Brzezka) podczas przebudowy w latach osiemdziesiątych XIX w. wyposażono w marmurowe schody. Obecnie w pałacu mieści się

Pałac w Pogrzebieniu

Ruiny pałacu w Łubowicach

Muzeum Kowalstwa w Bieńkowicach

klasztor sióstr salezjanek. Warto zobaczyć również kościół pw. św. Bartłomieja (ul. Brzezka 4a) w stylu neoromańskim, z sarkofagiem Sługi Bożej Laury Meozzi. W Pogrzebieniu warto na chwilę zatrzymać się na **platformie widokowej**, z której rozpościera się widok na dolinę Odry, Beskid Śląski i Góry Opawskie.

Inne atrakcje w okolicy

Również inne miejscowości leżące na ziemi raciborskiej obfitują w ciekawe obiekty. Wśród nich warto wymienić **RZUCHÓW** gdzie znajduje się pałac Heinricha Himmla z II poł. XIX w wraz z przyległym do niego parkiem.

Wyjątkowe nie tylko dla miłośników literatury romantycznej jest miejsce narodzin niemieckiego poety Josepha von Eichendorffa. Siedziba rodziny Eichendorffów – neogotycki **pałac w ŁUBOWICACH**, wzniesiony pierwotnie w stylu barokowym pod koniec XVIII w., jest obecnie w ruinie, zachowały się zewnętrzne mury. Aby dowiedzieć się więcej o poecie, warto zajrzeć do **Górnośląskiego Centrum Kultury i Spotkań im. Josepha von Eichendorffa w Łubowicach** (ul. Zamkowa 1–3, tel. 32 41 06 602, www.eichendorff.pl), w którym można zobaczyć m.in. pamiątki związane z poetą, a także wystawę dotyczącą grodu łużyckiego z IX–VI w. p.n.e., który odkryto na tym terenie. Nieopodal Łubowic znajduje się wieś **BRZEŹNICA**, w której mieszkała ukończona Eichendorffa, córka młynarza. Niestety, rodzice nie akceptowali tego związku

Zabytkowy Młyn Wodny w Brzeźnicy

Imprezy cykliczne

W gminie Racibórz do imprez, których nie można przegapić, należą m.in.: wielkonočna procesja konna, Jarmark Bożonarodzeniowy, Zamkowa Noc z Duchami, Jarmark Kwiatów, Roślin Ozdobnych, Rękodzieła i Zdrowej Żywności, Dni Raciborza, Raciborski Festiwal Średniowieczny, Jarmark św. Marcelego, Festiwal Podróżniczy Wiatraki. W gminie Krzyżanowice warto zajrzeć na Biesiadę Śląską, Przegląd Kołęd i Pastorałek w języku polskim i niemieckim pt. „Weihnachten mit Weihnachtsliedern – Święta z kołędą”.

i wysłali dziewczynę do krewnych w Austrii, a zawiedziony poeta na kanwie swoich przeżyć napisał wiersz „Złamany pierścione”. **Brzeźnicki młyn wodny** przy ul. Leśnej z XVIII w., będący świadkiem tych wydarzeń, stoi do dziś i po odrestaurowaniu wciąż działa.

Na ziemi raciborskiej do dziś zachowały się spichlerze chłopskie, tzw. **lamusy**. Są to drewniane spichlerze budowane przy drodze naprzeciw domu; przechowywano w nich zapasy zboża, maki, jarzyn i sprzęty używane w gospodarstwie. W **BOLESŁAWIU** zachowały się aż trzy takie spichlerze przy ul. Głównej (numery 26, 30 i 43). Również w Bieńkowicach znajduje się lamus blisko krzyża ustawionego dla upamiętnienia mieszkańców miejscowości poległych na wojnie francusko-pruskiej z lat 1870-1871. W **BIEŃKOWICACH** znajduje się także **Muzeum Kowalstwa** (ul. Wojnowska 5, tel. 32 419 65 29). Tradycje kuźnicze na tym miejscu datują się na rok 1683, kiedy to Janek Socha, przejeżdżając przez miejscowość wraz z armią Jana III Sobieskiego, zdążającą pod Wiedeń, zakochał się bez pamięci w miejscowej dziewczynie i zaprzysiął jej rychły powrót. Po pokonaniu Turków wrócił nad Cynę. Ożenił się z ukochaną i w 1703 r. założył kuźnię, która nadal jest prowadzona przez rodzinę Sochów. Na zwiedzających czekają tutaj pokazy tradycyjnego kowalstwa, zwiedzanie kolekcji dawnych maszyn i urządzeń rolniczych.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej , Rudnik, ul. Gawliny 2, tel. 32 41 06 418, wew. 129, rudnik@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Spa Laskowo***, Jankowice, ul. Raciborska 62, tel. 600 391 900, www.laskowo.pl

Dom Pielgrzyma, Rudy, ul. Cysterska 4, tel. 512 534 472, dom.opactwo@gmail.com

INNE ATRAKCJE

Ośrodek AQUABRAX Szymocice, Nędza, ul. Gliwicka 37, tel. 32 41 02 085, www.braxton.info.pl (domki campingowe, stadnina koni, boiska, duży basen, rowerki wodne, place zabaw)

Ośrodek Rekreacji i Wypoczynku Leśna Polana, Szymocice, ul. Gliwicka, tel. 605 180 007, www.lesnapolana.com.pl (domki campingowe, basen, korty, spływy kajakowe)

Spływy kajakowe Odrą i Olzą: Klub kajakowy „Meander”, Chałupki, tel. 506 048 637, www.meander.krzyzanowice.pl

Gospodarstwo agroturystyczne „Rancho Bogata Nędza”, Nędza, ul. Łąkowa 12, tel. 605 865 789, www.agroturystyka-wypoczynek.com.pl

Szkoła Leśna Kontenerowa, Nędza, Myśliwska 6, tel. 32 410 20 37, www.rudy-raciborskie.katowice.lasy.gov.pl

Mini Zoo, Gamów, ul. Długa 53 (wjazd od ul. Ogrodowej), tel. 510 468 138

Łowisko Babiczok, Babice, ul. Leśna, tel. 889 565 455, www.babiczok.com

Wioska Indiańska MATO, tel. 506 359 641, www.wioska-mato.pl

Spływy kajakowe, Klub MEANDER, tel. 506 048 637, www.meander.krzyzanowice.pl

Muzeum Kowalstwa, Bieńkowice, ul. Wojnowska 5, tel. 32 41 96 529

Restauracja i kwiaciarnia „RETRO”, Zabełków, ul. Zagumnie 1D, tel. 516 967 676, www.retro.zabelkow.pl

Restauracja i Centrum Rozrywki „Magic”, Krzyżanowice, ul. Główna 1, tel. 32 41 95 391, www.restauracja.clubmagic.pl

GASTRONOMIA

Restauracja i Hotel Zamek w Chałupkach, Chałupki, ul. Bogumińska 30, tel. 32 41 96 944

Gościniec nad Strumykiem, Zabełków, ul. Rymera 13, tel. 601 063 529

Dom Gościnny u Arnolda, Rudyszwałd, ul. Zabełkowska 1, tel. 32 41 96 953

„Przystanek Roszków”, Roszków, ul. Raciborska 42, tel. 530 329 658

Restauracja „Staruszek”, Krzyżanowice, ul. Główna 4, tel. 32 41 94 021

Restauracja „BRAVO”, Tworków, ul. Długa 16, tel. 602 138 526

Restauracja „REGE”, Bieńkowice, ul. Wojnowska 24, tel. 506 496 111

WODZISŁAW ŚLĄSKI

WODZISŁAW ŚLĄSKI

www.wodzislaw-slaski.pl

Rynek w Wodzisławiu Śląskim

Wodzisław Śląski znajduje się na liście najstarszych miast Polski (wraz z Jarocinem, Krakowem, Kaliszem i Starym Sączem) i przyciąga turystów zabytkami architektonicznymi oraz coraz bogatszą ofertą kulturalną. Wśród znanych wodzisławian są wielcy sportowcy: Tomasz Sikora (biathlonista), Leszek Blanik (gimnastyk), Stanisław Ośliżło (piłkarz), a także duchowni, jak abp Bolesław Kominek oraz ks. Wilhelm Kubsz.

Zwiedzanie miasta Wodzisław Śląski, nazywanego południową bramą Polski, znajdującego się ok. 17 km od przejścia granicznego w Chałupkach, warto rozpocząć od spaceru po **ryнку**, którego początki sięgają połowy XIII w. Miasto w swych dziejach przeżyło wiele kataklizmów, z których najważniejszym były wojna trzydziestoletnia (w latach 1618–1648) oraz pożar miasta w 1822 r. Najdotkliwsze straty poniósł Wodzisław w czasie II wojny światowej, kiedy zostało zniszczone 80% zabudowy Starego Miasta.

Wokół rynku usytuowane są kamienice z przełomu XVIII i XIX w. Na jednej z nich można zobaczyć zegar słoneczny. Budynkiem, którego nie należy pominąć, jest **Muzeum Miejskie** (ul. płk. Kubsza 2, tel. 32 455 25 74, www.muzeum.wodzislaw.pl); znajdujące się w pałacu Dietrichsteinów – dawnej rezydencji właścicieli państwa stanowego. Muzeum prezentuje wystawy stałe, związane z historią miasta i regionu: „Miasto Wodzisław w średniowieczu i czasach późniejszych” oraz „Ziemia rybnicko-wodzisławska w pradziejach”. Na uwagę zasługuje również wystawa poświęcona grodzisku słowiańskiemu Gołęźców w Lubomi. Nowością jest makieta

z rekonstrukcją tego grodu. Można tu zobaczyć m.in. wojów na koniach, broniących dostępu do grodu, który jest ufortyfikowany fosami i wałami. W budynku muzeum mieści się również Pałac Ślubów, czyli Urząd Stanu Cywilnego. Pałac otoczony jest **parkiem zamkowym**. W XIII w. wzniesiono **kościół klasztorny pw. Świętej Trójcy**, którym opiekowali się franciszkanie. Obecnie, wyremontowany po II wojnie światowej kościół, jest świątynią ewangelicką, w klasztorze zaś, pochodzącym z połowy XVII w., mieści się Sąd Rejonowy. Warto odwiedzić również **kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny** przy ul. Kościelnej 1, położony na miejscu świątyni z XIII w. Urząd Miejski swą siedzibę ma w zabytkowym budynku zbudowanym na przełomie XIX i XX wieku z ciekawą ornamentyką neogotycką (ul. Bogumińska 4).

Tym turystom, którzy cenią sobie wypoczynek na świeżym powietrzu w pobliżu wody, trzeba polecić **kąpielisko leśne**

Vladislavia

Nazwa Wodzisław (Vladislavia, potem Loslau) pochodzi od imienia księcia opolsko-raciborskiego Władysława, który założył miasto około połowy XIII wieku.

Muzeum Miejskie

Kąpielisko leśne Balaton

Balaton (ul. Bracka, w lesie na Grodzisku). Miejsce jest przystosowane do opalania, wędkowania, biwakowania, a także do gry w siatkówkę plażową. Można wynająć kajaki i rowery wodne.

Miłośnicy sportu i rekreacji na świeżym powietrzu powinni odwiedzić **Rodzinny Park Rozrywki „Trzy Wzgórza”**. Miejsce to oferuje wiele atrakcji np.: tory rowerowe, park linowy, skate park, tory do gry w bule i kapsle, plac zabaw dla dzieci. Jedłownik, niegdyś osobna miejscowość, dziś dzielnica Wodzisławia, jest wart odwiedzenia ze względu na dawny **dwór**, wybudowany na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XIX w. Obecnie w budynku przy ul. Wolności 35 działa Dom Pomocy Społecznej, natomiast przy ul. ks. Roboty w sąsiedztwie budynku szkoły znajduje się stary cmentarz, w centrum którego stał niegdyś drewniany kościół pw. św. Barbary przeniesiony w 1974 r. do Jastrzębia-Zdroju. Pierwotne miejsce i kształt świątyni odzwierciedla wylana betonowa posadzka, wokół której znajdują się ciekawe zabytkowe nagrobki i dorodne okazy drzew. Wśród nich szczególną uwagę należy zwrócić na stary kamienny krzyż z 1828 r. oraz potężny dąb – pomnik przyrody. Wyjątkowy wystrój kościoła parafialnego w Jedłowniku przyciąga m.in. obrazami przedstawiającymi historię tej dzielnicy Wodzisławia Śląskiego. Z kolei na Grodzisku, w lesie można zobaczyć dwudziestometrową neogotycką **Wieżę Romantyczną**, zwaną też Basztą Rycerską, zbudowaną w 1857 r. Tym, którzy chcieliby wybrać się na podziemną wycieczkę w głąb kopalni, można polecić **górnictwą sztolnię ćwiczebną** przy Powiatowym Centrum Kształcenia Ustawicznego (ul. Gałczyńskiego 1, tel. 32 45 53 593, zwiedzanie tylko w grupach, po uprzednim zawiadomieniu telefonicznym, www.pckziu.wodzislav.pl/index.php/sztolnia). Jest to wierna imitacja górniczego wyrobiska, posiadająca czynne pełne wyposażenie kopalni. Sztolnie mają wentylację, tamy wentylacyjne drewniane lub stalowe, rurociągi przeciwpożarowe, a długość sztolni wynosi kilkaset metrów. W Kokoszycach, innej dzielnicy Wodzisławia, znajduje się zespół pałacowo-parkowy – Archidiecezjalny Dom Rekolekcyjny w Kokoszycach (ul. Pałacowa 53). Od 1928 r. **pałac** jest własnością kurii katowickiej i pełni funkcję domu rekolekcyjnego. Park ze starym drzewostanem oraz wieloma ciekawymi okazami roślin z pewnością pomaga w skupieniu i sprzyja refleksji. W latach sześćdziesiątych w domu tym przebywał Karol Wojtyła.

Kościół pw. Wniebowzięcia NMP

Dawny dwór w Jedłowniku

Kościół drewniane w okolicy

Będąc w okolicy, warto wybrać się na wycieczkę rowerową do Łazisk i Gołkowic, aby zobaczyć drewniane kościoły – zabytki na Szlaku Architektury Drewnianej. Czarnym szlakiem dojedziemy do Gołkowic, a stamtąd szlakiem czerwonym w prawo i trasą R4. Do samych Łazisk można dojechać też żółtym szlakiem z Wodzisławia do Gorzyczek i po skrócie w lewo zarówno czerwony, jak i zielony szlak prowadzą do kościoła. Wspomniany **kościół pw. św. Anny w Gołkowicach** powstał w 1878 r. Cennym zabytkiem jest XVI-wieczna rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem, znaj-

Zespół pałacowo-parkowy w Kokoszykach

dużą się obok ołtarza z neogotyckim obrazem św. Anny. Nad amboną wisi baldachim. Z kolei XVI-wieczny **kościół pw. Wszystkich Świętych w Łaziskach** stoi na małej górze. Niektóre źródła pozwalają przypuszczać, iż świątynia mogła powstać już w XV wieku. Warto zwrócić uwagę na nietypową podwalinę z drewnianych klinów, tzw. pecków (zamiast zwyczajowej kamiennej podmurówki). Wewnątrz można podziwiać bezcenne, renesansowe polichromie przedstawiające sceny z Nowego Testamentu, odsłonięte podczas remontu w 1997 r., a także dwa XVI-wieczne skrzydła dawnego tryptyku z płaskorzeźbami świętych dziewczic (Katarzyny, Małgorzaty, Barbary i Doroty) i późnogotycką figurkę Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Warto zwrócić uwagę na wyrwę w ścianie powstałą w wyniku uderzenia pocisku artyleryjskiego, który wpadł do wnętrza kościoła w 1945 r., ale nie wybuchł. Na pamiątkę tego wydarzenia wyrwę zasłonięto szybą z symbolem Opatrzności Bożej. Kościół w Łaziskach to jeden z najcenniejszych obiektów drewnianych na Górnym Śląsku.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej , Wodzisław Śląski, ul. Styczyńskiego 2, tel. 509 271 987, wodzislaw@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Amadeus****, Wodzisław Śląski, ul. Jastrzębska 9, tel. 32 45 30 520, www.hotelamadeus.pl

Hotel Ostrawa***, Wodzisław Śląski, ul. Ks. Płk Kubsza 28, tel. 32 45 52 875, www.hotelostrawa.pl

Jordaszka, Wodzisław Śląski, ul. Czyżowicka 85, tel. 32 44 16 035, www.jordaszka.pl

GASTRONOMIA

Staropolskie Smaki, Wodzisław Śląski, ul. Wyszyńskiego 50, tel. 32 44 02 208, www.raczkarestauracja.pl

Restauracja „Pod Arkadami”, Wodzisław Śląski, Rynek 15, tel. 32 45 50 144, www.pod-arkadami.com

Restauracja Wiejska Chata, Wodzisław Śląski, Rynek 17, tel. 32 45 60 658, www.restauracjawiejskachata.pl

Dworek nad Stawem, Wodzisław Śląski, ul. Młodzieżowa 300K, tel. 32 45 17 323, www.dworeknadstawem.pl

Dworek Weselny Leśniczówka, Wodzisław Śląski, ul. Bukowa 2, tel. 32 45 30 110, www.lesniczowka.wodzislaw.pl

Gościniec Wodzisławski, Wodzisław Śląski, ul. Bogumińska 46, tel. 32 45 56 745, www.gosciniec-wodzislawski.pl

Słodka Manufaktura Leona, Wodzisław Śląski, ul. Zamkowa 3, tel. 604 160 768, www.slodkamanufakturalena.pl

INNE ATRAKCJE

Rodzinny Park Rozrywki „Trzy Wzgórza” (ścieżki spacerowe i rowerowe, linarium, tory rowerowe, skate park, plac zabaw, labirynty, tory dla modeli jeżdżących), Wodzisław Śląski, ul. Matuszczyka, tel. 32 45 51 519, 513 713 180, www.trzywzgorza.pl

Gosław Sport Center (domki letniskowe, jazda na koniach, mały stok narciarski, basen letni, boiska, siłownia), Wodzisław Śląski, ul. Cisowa 6, tel. 32 45 46 966, www.goslawsportcenter.pl

Tor Kartingowy Speed, Wodzisław Śląski, ul. Czyżowicka 79a, tel. 604 497 926, www.torkartingowy.wodzislaw.pl

POWIAT
WODZISŁAWSKI

PSZÓW

www.pszow.pl

Bazylika Narodzenia NMP – Sanktuarium MB Uśmiechniętej

Według lokalnej tradycji Pszów uchodzi za najstarsze miasto ziemi rybnicko-wodzisławskiej. Pszów jest najwyższym położonym miastem powiatu wodzisławskiego. Stąd rozpościerają się piękne widoki m.in. na Bramę Morawską. Liczne pola, lasy i łąki zachęcają do spacerów, jazdy na rowerze lub konno.

Najważniejszym zabytkiem Pszowa jest **Bazylika Narodzenia Najświętszej Maryi Panny** (ul. Bohaterów Westerplatte 1) wraz z otaczającą kościół małą kalwarią Drogi Krzyżowej. W Bazylice znajduje się obraz Matki Bożej Uśmiechniętej, który zasłynął wieloma cudami, dzięki czemu powstał kult maryjny, a rzesze wiernych do dziś przybywają do „Pszowskiej Pani”, oddając jej cześć.

Historia pszowskiego sanktuarium i cudownego obrazu rozpoczęła się w 1722 r., kiedy to pielgrzymi z Pszowa sprowadzili do siebie kopię jasnogórskiego obrazu Czarnej Madonny. Jednakże podczas podróży powrotnej z Częstochowy obraz ten uległ zniszczeniu, a jego renowacją zajął się malarz z Wodzisławia Śląskiego, Fryderyk Sedlecki, który nadał Matce Bożej słowiańskie rysy oraz tajemniczy uśmiech. Na uwagę zasługuje również ciekawa polichromia kościoła, która zdobi wnętrza Bazyliki, nadając jej niepowtarzalny charakter. Sanktuarium Maryjne stanowi ważne centrum pielgrzymkowe. Bazylika nie jest jednak jedynym obiektem sakralnym nadającym miastu charakter ośrodka pielgrzymkowego.

Na malowniczym wzniesieniu, wśród drzew i zieleni znajduje się kolejne miejsce pątnicze – **Kalwaria Pszowska**, która wraz z kaplicami Drogi Krzyżowej stanowi doskonałą trasę dla pieszej turystyki. Jest to jedyny tego typu zabytek w całym regionie. Budowę Kalwarii zaczęto na początku XX w, a jej uroczyste poświęcenie nastąpiło w 1923 r. Każda kaplica ma własną, niepowtarzalną architekturę.

Pszów dla aktywnych

Amatorzy sportów mogą skorzystać z oferty Wielofunkcyjnego Obiektu Sportowego ze sztucznym lodowiskiem, gdzie w zimie można uprawiać łyżwiarstwo, a w okresie letnim udostępniane są korty tenisowe i skate park. Najmłodszy mieszkańcy mogą korzystać z nowo powstałego parku zabaw przy zrewitalizowanym rynku.

Lodowisko w Pszowie

turę. W ich wnętrzach znajdują się ołtarze wraz z grupami figuralnymi, przedstawiającymi sceny z męki Chrystusa w drodze na Golgotę. Stację XII stanowią trzy wysokie, drewniane krzyże. Kaplica ostatniej stacji uzyskała status świątyni parafii pw. Zmartwychwstania Pańskiego.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej , ul. Traugutta 1, Pszów, tel. 32 45 59 199, pszow@slaskie.travel

NOCLEGI

Gościniec Pszowski, Pszów, ul. Traugutta 48, tel. 666 075 241, www.lodowisko.pszow.pl
Gościniec Sportowy, Pszów, ul. Kraszewskiego 90, tel. 530 303 606

GASTRONOMIA

Ignacowy Dwór, Pszów, ul. Chrószczka 22, tel. 501 428 947, www.ignacowydwor.pl
Restauracja Hotelowa Pszów, ul. Kraszewskiego 90, tel. 530 303 606

RADLIN

www.radlin.pl

Radlin miał prawa miejskie w latach 1955-1979 i uzyskał je ponownie w roku 1996 (przed tą datą Radlin był dzielnicą Wodzisławia Śląskiego). Wieś w tym miejscu jest wzmiankowana w dokumentach już ok. 1300 r. W latach 1880- 1883 w dzisiejszej dzielnicy Obszary powstał **zespół kopalni „Marcel”**, który stanowi wielki kompleks zabudowy przemysłowej z przełomu wieków. Spośród zabudowy najcenniejszym obiektem jest wieża basztowa **szybu „Wiktor”** z elektrycznym urządzeniem wyciągowym w głowicy zaprojektowana przez słynnego architekta Hansa

Kolonia Emma

Gimnastycy z Radlina

Ciekawostkę stanowi fakt, że miasto wychowuje grono najlepszych gimnastyków w Polsce i na świecie. Wielu wychowanków klubu gimnastycznego z Radlina (do tej pory dwudziestu, m.in. Leszek Blanik) uczestniczyło w olimpiadach.

Poelziga. Z tego okresu dotrwały do dzisiejszych czasów budynki administracji, dyrekcji, starej łaźni, siłowni i straży pożarnej.

Osiedle robotnicze zwane Kolonią Emma zaczęto wznosić już w 1897 r., według projektu berlińskiego architekta Williama Mullera. W skład zespołu wchodziły domy urzędnicze i robotnicze oraz pojedyncze pokoje dla samotnych mężczyzn. Osiedle jest położone po przeciwnej stronie zabudowań przemysłowych kopalni. W jego obrębie można wyróżnić prostą skromną zabudowę robotniczą, typu „familok”, a także zespoły mieszkaniowe będące urzeczywistnieniem idei osiedla – miasta ogrodu. Geneza budownictwa patronackiego na Górnym Śląsku wiąże się z rozwojem przemysłu na tym terenie, powodującego konieczność zatrudniania w zakładach pracy dużej liczby robotników i zapewnienia im odpowiednich warunków społecznych. W Radlinie znajduje się również **teżnia solankowa** (ul. Wypandów 27) – miejsce polecane wszystkim chcącym zadbać o swoje zdrowie (www.teznia.radlin.pl). W mieście istnieje **industrialny Szlak Emmy i Marcel**.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej , Radlin, ul. Józefa Rymera 15/2, tel. 32 45 90 241, radlin@slaskie.travel

INNE ATRAKCJE

Park linowy „Leśna przygoda”, Radlin, ul. Wiosny Ludów 259, tel. 502 448 932

Izba Regionalna Miasta, Radlin, ul. Mariacka 9, tel. 504 606 343, www.rtk.radlin.pl

Fly Park (park trampolin), Radlin, ul. Rybnicka 125c, tel. 881 234 399, www.radlin.fly-park.eu

Wrotkarnia „Music Caffè Club”, Radlin, ul. Korfantego 4, tel. 512 237 015, www.wrotka.eu

RYDUŁTOWY

www.rydułtowy.pl

Pierwsze wzmianki o Rydułtowach można znaleźć w dokumentach z 1228 r. Momentem decydującym dla rozwoju Rydułtów było odkrycie w końcu XVII w. bogatych złóż węgla kamiennego. W 1792 r. powstała pierwsza kopalnia „Hoym”, nieco później w Radoszowach kopalnia „Wilhelm”, w 1806 r. w Czernicy kopalnia „Charlotte”, a w 1843 r. w Rydułtowach kopalnia „Leo”.

Osobliwością krajobrazu Rydułtów jest „Szarłota”. Jest to najwyższa **hałda stożkowa** w Polsce i prawdopodobnie w Europie. Istnieje od początku XX w., a jej wysokość względna sięga 134 m. Nieodłącznym elementem rydułtowskiego krajobrazu są szyby kopalniane. W rejonie skrzyżowania ulic Pietrkowickiej i Niewiadomskiej jest zlokalizowana **dawna kopalnia** o nazwie „Dicke Verwandtschaft”.

Przy ulicy Leona znajduje się budynek wagi drobnicowej z 1906 r. Waga służyła do ważenia deputatów węglowych wydawanych górnikom. W 1984 r. obiekt został wpisany do rejestru zabytków. Dwa lata później w budynku tym powstała **Izba Pamięci KWK „Rydułtowy”**, w której zgromadzono sporo unikatowych eksponatów poświęconych górnictwu, m.in. obszerną kolekcję lampek górniczych. W mieście zachował się fragment dawnej architektury górnośląskiej – zabudowa mieszkaniowa osiedla

Panorama Rydułtów z hałdą „Szarłotą” w tle

Teżnia solankowa w Rydułtowach

Karola. Kompleks składa się z budynków mieszkalnych i gospodarczych, wybudowanych dla górników przed 1865 r.

Pod ulicą Raciborską, w rejonie osiedla „Orłowiec” znajduje się jeden z najdłuższych czynnych tuneli kolejowych w Polsce. **Tunel** ma długość 727 m i został wybudowany w połowie XIX w. na trasie kolejowej Racibórz – Rybnik. Nieco dalej, również przy ulicy Raciborskiej, znajduje się **„Willa Radlika”** położona w otoczeniu niewielkiego parku. Budynek został wzniesiony dla długoletniego dyrektora kopalni „Charlotte” – Franciszka Radlika, który cieszył się wielkim szacunkiem w Rydułtowach, ponieważ zrobił bardzo wiele dla mieszkańców.

W sąsiedztwie rynku, przy **kościółce parafialnym pw. św. Jerzego**, znajduje się dwuramienny kamienny krzyż z łacińską inskrypcją z 1628 r. Jest to jedyny taki krzyż w Polsce i jeden z pięciu w Europie. Drugi kamienny krzyż z Rydułtów znajduje się na placu kościoła pw. św. Jacka w dzielnicy Radoszowy. W rejonie ul. Skalnej znajduje się stanowisko przyrody nieożywionej **„Skałka”**.

Niewątpliwą atrakcją jest **„Fikołkownia”** (ul. Mickiewicza 20 a), gdzie na najmłodszych czekają: zjeżdżalnie, huśtawki, wykopaliska, piaskownice i bryły sznurowe. Dla nieco starszych zaplanowano ściankę wspinaczkową, minigolf, tor BMX i skatepark. Niedaleko Urzędu Miasta przy ul. Ofiar Terroru znajduje się **Park Sensoryczny ROSA**, który oddziałuje na wszystkie zmysły. Alejki w Parku prowadzą do placów wzroku, smaku, zapachu, słuchu i dotyku.

W Rydułtowach od września 2020 r. można korzystać z tężni solankowej. Solny mikroklimat wytwarzany w tym miejscu jest zbliżony do tego nad morzem. Spacer po tężni jest okazją do wdychania korzystnego dla naszego zdrowia jodu i odpoczynku, relaksując się i odpoczywając na drewnianych leżakach usytuowanych wokół tężni.

Główną funkcję kulturalną w mieście pełni Rydułtowskie Centrum Kultury „Feniks”, które poprzez nowoczesną salę widowiskową, salę kinową a także liczne zajęcia w ramach kół zainteresowań dostarcza bogatą różnicowaną ofertę kulturalną mieszkańcom miasta i okolic.

Rozbudzaniem zainteresowań, nie tylko mieszkańców Rydułtów, w zakresie m.in. czytelnictwa, twórczości plastycznej oraz muzycznej zajmują się instytucje skupione w Rydułtowskim Ośrodku Kulturalno – Oświatowym, zlokalizowanym przy ulicy Adama Mickiewicza 33 (Biblioteka, Ognisko Pracy Pozaszkolnej, Państwowe Ognisko Plastyczne).

27 października 2018 r. w wyremontowanym budynku byłego klubu sportowego „Naprzód 23”, otwarto Rydułtowski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Ośrodek zajmuje się organizacją imprez sportowo-rekreacyjnych na terenie miasta, a także zarządza obiektami sportowymi. Na jego wsparcie organizacyjne mogą liczyć kluby sportowe i stowarzyszenia realizujące zadania z zakresu sportu i rekreacji.

Kolejnymi obiektami rekreacyjnym są cztery kompleksy boisk zrealizowanych w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Rydułtowskie Centrum Kultury „Feniks”, tel. 32 45 77 006, www.rck.rydultowy.pl
Biblioteka Publiczna Miasta Rydułtowy, tel. 32 45 77 813, www.biblioteka.rydultowy.pl
Państwowe Ognisko Plastyczne, tel. 32 45 77 401, www.pop-rydultowy.pl
Ognisko Pracy Pozaszkolnej, tel. 32 45 76 892, www.opprydultowy.eu
Rydułtowski Ośrodek Sportu i Rekreacji, ul. Generała Józefa Bema 126c, www.rosir.rydultowy.pl

GASTRONOMIA

Restauracja Parys, Rydułtowy, ul. Ligonja 5a, tel. 602 178 166, www.restauracja-parys.pl
Restauracja WILLA, ul. Romualda Traugutta 267, 44-280, Rydułtowy, tel. 515 555 225, www.villapub.pl

GORZYCE I OKOLICE

www.gorzyce.pl, www.turystyczne.morawskie-wrota.pl

Gorzyce są usytuowane w południowej części województwa śląskiego przy granicy z Republiką Czeską. Położenie gminy – określane jako obszar leżący na styku Doliny Górnej Odry, Płaskowyżu Rybnickiego oraz Wysoczyzny Ostrawskiej (leżącej w Czechach) sprawia, że ziemia ta posiada niespotykane walory krajobrazowe.

Miejscem duchowej przemiany jest **Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej w TURZY ŚLĄSKIEJ** (ul. Tysiąclecia 15), małej miejscowości oddalonej od Wodzisławia o 4 km. Sam kościół nie jest zabytkowy, powstał w 1948 r. Przybywają tu tysiące pielgrzymów z całej Polski, a także z zagranicy. Właśnie oni nazwali Turzę „Śląską Fatimą”. Trzeba przyjechać do Turzy Śląskiej, aby naprawdę poczuć moc tego miejsca, szczególnie podczas Nocy Pokuty i Wynagrodzenia, Odpustów czy Dni Chorych.

Sanktuarium MB Fatimskiej w Turzy Śląskiej

W okolicy jest wiele ciekawych miejsc, gdzie można spędzić aktywnie czas na łonie natury. W **CZYŻOWICACH** odpocznijemy w kompleksie leśnym zwanym **Szwajcarią Czyżowicką**, znajduje się tutaj Rancho Western i odbywają się imprezy rekreacyjno-wypoczynkowe (ul. Belsznicka 29 b, tel. 32 72 03 241). Również w tej miejscowości można pospacerować ścieżką przyrodniczo-edukacyjną. Na jej trasie wyznaczono osiem stanowisk edukacyjnych, gdzie ustawiono tablice.

W **ROGOWIE** znajduje się **Park Leśny**, w którym można skorzystać z placu zabaw, ścieżek spacerowych, hipoterapii, nauki jazdy konnej, bryczek, kuligów (ul. Leśna, tel. 728 861 743, www.parklesnyrogow.pl). W sezonie letnim zapraszamy do **Ośrodka Wypoczynkowego „Olza”** (ul. Kolejowa, tel. 503 166 136, www.olza.com.pl), który znajduje się na półwyspie – z trzech stron otoczonym wodą. Ośrodek zachęca latem turystów, nie tylko czystą wodą, strzeżonym kąpieliskiem czy piaszczystą plażą, ale także bogatą ofertą imprez kulturalnych. W Olzie znajduje się również **„Camping Europa Olza”** (Wiejska 39a, tel. 32 451 17 88, www.campingeuropa.pl). Posiada on kompletną infrastrukturę. Do dyspozycji gości: grill, wypożyczalnia sprzętu rekreacyjnego, boisko do gry, prywatna plaża, wypożyczalnia sprzętu wodnego, miejsce na ognisko.

Tym, którym nie dość atrakcji wodnych, można polecić **GOTSiR Nautica** (ul. Bogumińska 31, tel. 32 451 46 34, www.nautica-gorzyce.pl) w **GORZYCACH**. Oprócz krytego basenu w aquaparku są też: zjeżdżalnia, jacuzzi, tunel wodny z biczami, armatkami i kaskadą, grota solna, a także sauna, solarium i gabinet masażu.

Po szaleństwach wodnych warto przespacerować się z w kierunku południowo-zachodnim Gorzyc, gdzie znajduje się **dawny pałac hrabiego Arco** (ul. Zamkowa, 1 km od centrum w kierunku Chałupek) z XX w., **pałacyk myśliwski** również z XX w. oraz park w stylu angielskim ze starym drzewostanem i stawami. W XVII w. dwór w Gorzycach był własnością rodu Donnersmarcków. Niektórzy mieszkańcy opowiadają, że w pałacu straszy.

Rowerzyści, którzy wybiorą się na wycieczkę żółtym szlakiem rowerowym 316Y, będą mieli okazję zobaczyć po drodze **zabytkowy spichlerz** z przełomu XVIII i XIX w., tzw. Sypaniec (Buków, ul. Zabytkowa 6), którego przeznaczeniem było przechowywanie owoców lub suszenie zboża. W **BUKOWIE** warto zobaczyć drewnianą **kaplicę Matki Bożej Różańcowej** (ul. Strażacka/Główna) z 1770 r. Kaplica znajduje się niedaleko kościoła Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Na trasie przy ulicy Tysiąclecia 15, w Turzy Śląskiej możemy zobaczyć także Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej, kamienne krzyże w Rogowie i Olzie, zabytki z czasów średniowiecza tj. grodzisko w **GORZYCZKACH** oraz obiekty przyrodnicze – Szwajcarię Czyżowicką, zespół pałacowo-parkowy w Gorzyczkach. Na uwagę zasługują także rzeki Olza i Odra, którymi warto spłynąć kajakiem, polder Buków oraz kompleksy leśne w rejonie Czyżowic.

Kościół pw. Wszystkich Świętych w Łaziskach

Ośrodek Wypoczynkowy „Olza”

Kaplica MB Różańcowej w Bukowie

Kamienne krzyże

Zwiedzając Krainę Górnej Odry warto zwrócić uwagę na prymitywne kamienne krzyże tworzące grupę najstarszych przedstawicieli przydrożnej rzeźby sakralnej w regionie. Wykonane najczęściej z piaskowca obiekty powstawały w Europie od XIII w. W Polsce zachowało się około 600 kamiennych krzyży, z czego większość znajduje się na terenie Dolnego Śląska. W województwie śląskim, uznawanym za wschodnią granicę ścisłego ich występowania zachowało się 30 tego typu obiektów, z czego aż 17 na terenie Krainy Górnej Odry. Kamiennym krzyżom przypisuje się często powiązanie z średniowiecznym systemem prawnym określając je mianem: „krzyży pokutnych” lub „krzyży pojednania”, w większości wypadków nie jest to jednak uzasadnione. Na terenie Krainy Górnej Odry jedynie krzyż z Grzegorzowic ma potwierdzony prawny rodowód, powstał on prawdopodobnie w wyniku ugody z 1582 r. zawartej między Adamem Piskalą, który zabił Adalberta syna Filipa z Brzeźnicy, a rodziną ofiary. Obiekty tego typu można spotkać jeszcze w miejscowościach: Lekartów, Racibórz, Rudyszwałd, Lyski, Łaziska, Olza, Rogów, Rydułtowy, Radoszowy, Syrynia, Wodzisław Śląski, Jedłownik, Żory i Rogoźna.

Inne atrakcje w okolicy

W dolinie górnej Odry, pomiędzy Raciborzem a Wodzisławiem Śląskim, nieopodal Lubomi znajduje się **zespół przyrodniczo-krajobrazowy Wielikąt** i obszar leśny **Las Tworkowski**. W sąsiedztwie Wielikąta znajduje się **polder Buków**, suchy zbiornik przeciwpowodziowy na Górnej Odrze, stanowiący siedlisko wielu rzadkich gatunków roślin błotnych i zwierząt. W **LUBOMI** ciekawostkę stanowi **średniowieczne grodzisko** należące do plemienia Gołęzyców w VIII-IX w., dziś porośnięte lasem. Zabytki odnalezione na grodzisku znajdują się w muzeum w Wodzisławiu Śląskim. Znajdując się w okolicy Lubomi warto odwiedzić Nieboczowy, miejscowość, którą w 2016 roku przeniesiono w związku z budową zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny. W centrum **MARKLOWIC** znajduje się miejsce rekreacji **Słoneczna Wyspa**. W otoczeniu zieleni i kwiatów są ścianki spinaczkowe, siłownia, skate park i fontanna; przy ul. Wyzwolenia 89 znajduje się dworek, nazywany przez mieszkańców miejscowości zamczkiem. Jest to budynek zbudowany w XIX w., który był miejscem zamieszkania starosty

pszczyńskiego Ernesta Wilhelma von Birkham. Z kolei w **POŁOMI** zachowała się klasycystyczna plebania z XIX w., wpisana do rejestru zabytków, a także cmentarz z pomnikiem przyrody – lipą drobnolistną o obwodzie 680 cm. Warto obejrzeć zwłaszcza stojące nieopodal zabytkowe figury: krzyż Męki Pańskiej z 1853 r., figurę świętego z 1876 r. oraz figurę Matki Boskiej z dzieciątkiem z 1878 r.

Questing, czyli turystyka z zagadkami

Lubiącym zagadki i poszukiwaczom skarbów polecamy wędrowki po okolicach: śladami Hrabiego Arco, poznanie legendarnej Czaczy w Czyżowicach, odkrywanie tajemnic Belsznickiej Buczyny czy w Olzie „Panta Rhei”.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej w Gołkowicach , Gołkowice, ul. 1 Maja 101, tel. 32 47 27 532, godow@slaskie.travel

LGD Morawskie Wrota, Gorzyce, ul. Raciborska 27, tel. 32 45 15 034, biuro@morawskie-wrota.pl

Imprezy cykliczne

Na terenie powiatu odbywa się szereg imprez cyklicznych, wśród nich m.in.: Powiatowy Rajd Rowerowy, Powiatowa Olimpiada Osób Niepełnosprawnych, Obchody Nocy Świętojańskiej w Olzie, Reggae Festiwal, Dni Gminy Gorzyce.

Słoneczna Wyspa w Markłowicach

NOCLEGI

Jędrzecki Klub Sportowy Saltando, Belsznica, ul. Czyżowicka 15, tel. 535 781 807, www.saltando.eu
Dworek myśliwski, Łaziska Rybnickie, ul. Leśna 4, tel. 698 459 968, www.dworek-mysliwski.pl
Gościniec Rex, Olza, ul. Słoneczna 1, tel. 32 451 17 88, www.gosciniec-rex.pl
Pokoje Gościnne w Gorzyczkach, Gorzyczki, ul. Wiejska 6, tel. 32 451 15 13, www.noclegiprzygraniczy.com.pl
Hostel Słoneczny Anioł, Łaziska, ul. Okrężna 4, tel. 663 149 500
Apartamenty siostra i siostra, Łaziska, ul. Powstańców Śl. 81, tel. 500 059 770, apartamenty-siostra-i-siostra.business.site

GASTRONOMIA

Karczma Pod Sandaczem, Turza Śląska, ul. Bogumińska 57a, tel. 32 72 88 538, www.karczma.turza.pl
Zajazd Smaczek, Gorzyce, ul. Rybnicka 15, tel. 795 553 711
Pizzeria Kaman, Gorzyce, ul. Raciborska 23, tel. 32 45 14 097
Pizzeria i Lodziarnia Barbarossa, Gorzyce, ul. Raciborska 15, tel. 32 72 32 988, www.barbarossa-gorzyce.eatbu.com
Restauracja Mexico, Uchylsko, ul. Wiejska 48, tel. 32 45 11 706, www.mexico.eatbu.com

INNE ATRAKCJE

Korty Tenisowe „La Mirage” (nauka gry z instruktorem, mini kort, ścianka do odbijania), Skrzyszów, ul. 1 Maja 18, tel. 665 665 650, www.kortylm.net
Gminne Centrum Rekreacji, Markłowice, ul. Wyzwolenia 71b, skatepark i ścianka wspinaczkowa, www.gzgk.marklowice.pl
Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki, Godów, ul. 1 Maja 93, tel. 32 47 65 630, www.gck.godow.pl
Gminne Centrum Kultury w Gorzyczkach, ul. M. Kopernika 8, tel. 32 45 11 687, www.gck.gorzyce.pl
Park Aktywnej Rekreacji, Mszana, ul. 1 Maja (boisko do siatkówki plażowej, stoły do ping-ponga, skatepark, plac zabaw, ścianka wspinaczkowa, siłownia, ścieżki rowerowe)
Stajnia Dido Supreme, Gorzyczki, ul. Raciborska 86, tel. 574 809 666,
Łowisko Starorzeka, Olza, ul. Wałowa, tel. 509 970 011, www.starorzeka.pl
Łowisko Sazan, Odra, ul. Główna, tel. 695 746 649, www.lowisko-sazan.pl
Kompleks Sportowo-Rekreacyjny w Godowie, ul. 1 Maja 49 – amfiteatr z muszlą koncertową, skatepark, boisko do piłki nożnej, boisko do piłki siatkowej, bieżnia rekreacyjna o sztucznej nawierzchni, siłownia zewnętrzna, drewniana wiata, stanowisko do skoku w dal i do pchnięcia kulą, stół do tenisa stołowego.
Transgraniczna Strefa Aktywności w Gołkowicach, ul. Wyzwolenia 22 – boisko sportowe do piłki nożnej, boisko do siatkówki plażowej, siłownia zewnętrzna, park do treningu ulicznego, plac zabaw, ścieżka spacerowa o bezpiecznej nawierzchni poliuretanowej.
Kompleks sportowo-rekreacyjny w Krostoszowicach, ul. Szybowa 22, boisko do piłki nożnej – Orlik, boisko do siatkówki i koszykówki, siłownia zewnętrzna, plac zabaw, urządzenia do ćwiczeń kalinistycznych, przyrodnicza ścieżka edukacyjna.
Kompleks sportowo-rekreacyjny przy Ośrodku Kultury w Skrbeńsku, ul. Zielona 25 – siłownia zewnętrzna, boisko do siatkówki plażowej, boisko do tenisa ziemnego, boisko do piłki nożnej, stół do ping-ponga, piramida linowej do wspinania, plac zabaw.
Park sołecki w Łaziskach, ul. Powstańców Śląskich 59 – boisko do tenisa ziemnego, plac zabaw, siłownia zewnętrzna.
Żelazny Szlak Rowerowy – poprowadzony jest po pograniczu polsko-czeskim, a dokładnie przez tereny 5 gmin: Godów, Jastrzębie-Zdrój i Zebrzydowice, a także czeską Karwinę i Piotrowice koło Karwiny. Pętla główna ma 55km długości, ale w terenie istnieje również pętla alternatywna, która daje rowerzystom możliwość wyboru kilku wariantów trasy. Najkrótszy wariant ma 34km. Odcinek biegnący na terenie gminy Godów liczy około 20km. Żelazny Szlak Rowerowy cieszy się ogromną popularnością. Poprowadzony dawnym szlakiem kolejowym, uznawany jest za najpiękniejszą tego typu trasę w Polsce.

ŽORY

ŻORY

www.zory.pl

Święto Ogniove w Żorach

Żory zostały założone przez księcia Opola i Raciborza Władysława, biorącego udział w walkach pomiędzy Piastami o tron krakowski. Miasto pozwoliło mu wzmocnić swoje państwo, a także zapewnić bezpieczeństwo szlaku handlowego, wiodącego do Krakowa. Już kilkadziesiąt lat przed powstaniem miasta, w tym miejscu założona została wioska o tej samej nazwie.

Ciasna zabudowa złożona z drewnianych domów krytych słomą sprawiała, że miasto często płonęło. Po wielkim pożarze z **11 maja 1702 r.** do dziś corocznie 11 maja obchodzi się Święto Ogniove – niegdyś typowo religijne, a obecnie oprócz uroczystej procesji z pochodniami, tego dnia odbywają się też różne atrakcje, takie jak: pokazy laserowe lub multimedialne albo koncerty.

Święto Ogniove było także inspiracją do powstania innowacyjnego **Muzeum Ognia** (ul. Katowicka 3, tel. 32 30 72 798, www.muzeumognia.zory.pl). To zachwycający swoją architekturą obiekt o charakterze centrum nauki, w którym w ciekawej formie poznamy związaną z pożarami historię Żor oraz dowiemy się jak wykorzystywany był ogień oraz energia od czasów prehistorycznych, aż do współczesności.

Miłośników tradycyjnej formy zwiedzania zapraszamy na spacer bogatą w XIX-wieczne budynki zabytkową **Starówką** oraz urokliwą ulicą Murarską powstałą na fundamentach rozebranych murów obronnych, gdzie można zobaczyć zabytkowe parterowe kamieniczki z początku XIX wieku. Na Starówce znajduje się również karuzela „**Żorzanka**” – największa tego typu atrakcja w całej Polsce. Wyposażona jest w 34 figury i pozwala na jednorazową przejażdżkę ponad 70 osób. Fasadę karuzeli zdobi 16 ręcznie malowanych ilustracji przedstawiających Żory sprzed wieku. Jeśli lubicie wydarzenia kulturalne, to koniecznie wybierzcie się też do sąsiadującej z rynkiem „Sceny na Starówce”, która zaprasza do kina oraz galerii sztuki, gdzie można podziwiać prace artystów z Żor i nie tylko.

Warta obejrzenia jest także **kapliczka** stojąca na skrzyżowaniu ulic Murarskiej i Bramkowej w sercu historycznego centrum miasta, która została wykonana z surowej cegły i ozdobiona elementami w stylu neogotyckim. Wewnątrz znajduje się XVII-wieczna drewniana figura św. Jana Nepomucena, która pierwotnie stała na rynku. Wokół kapliczki rosną trzy okazałe, ponadstuletnie lipy.

Podczas spaceru nie można ominąć także średniowiecznych żorskich **murów obronnych**. Ich urok można podziwiać odwiedzając odrestaurowany fragment fortyfikacji przy ul. Ogrodowej i Bramkowej. Pod murami powstał tam niezwykle amfiteatr, wykorzystujący fragment odtworzonej suchej fosy.

Muzeum Ognia

W Żorach warto zwiedzić też gotycki **kościół pw. św. Filipa i Jakuba** (ul. Garnarska 16), który powstał najprawdopodobniej w XVI w. i był wkomponowany w mury obronne, a jego wieża pełniła rolę baszty. Na cmentarzu przykościelnym oprócz imponujących XIX-wiecznych nagrobków znajduje się mogiła powstańców śląskich oraz stary kamienny krzyż.

Nieopodal kościoła, na skrzyżowaniu ulicy Rybnickiej z ulicą Męczenników Oświęcimskich znajduje się **Park Miejski**, gdzie w cieniu nawet osiemdziesięcioletnich drzew można odpocząć i udać się na spacer klimatycznymi alejkami. Naprzeciw parku, w budynku dawnego młyna znajduje się natomiast

Muzeum Miejskie w Żorach

Będąc w mieście warto zwiedzić Muzeum Miejskie (ul. Muzealna 1/2, tel. 32 43 43 714, www.muzeum.zory.pl), w którym odbywają się zajęcia edukacyjne, warsztaty, wykłady z zakresu historii miasta i regionu, zwyczajów ludowych oraz wszelakich aspektów życia na innych kontynentach.

przyciągającą swoją nowoczesnością, niebanalnymi wnętrzami i bogactwem możliwości **Miejska Biblioteka Publiczna im. Ottona Sterna w Żorach**. Tutaj nie tylko wypożyczymy książkę albo płytę, ale też weźmiemy udział w licznych wydarzeniach kulturalno-edukacyjnych.

Jeśli lubicie zieleni, warto odwiedzić **Park Piaskownia** (ul. Boczna), który pełni funkcję Leśnego Ośrodka Edukacji Ekologicznej. Największą atrakcją tego miejsca jest specjalna ścieżka edukacyjna, pozwalająca przez bezpośredni kontakt z naturą poznawać otaczającą nas przyrodę. W uzgodnionym terminie na grupę będzie czekał przewodnik, który zaprezentuje wspaniałą roślinność tego terenu. W Parku Piaskownia odbywają się również spotkania metodyczne i warsztaty terenowe dla nauczycieli.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Ottona Sterna w Żorach

Miłośnicy wycieczek pieszych i rowerowych powinni odwiedzić staw **Śmieszek** – kultowe miejsce, często odwiedzane przez mieszkańców pragnących spędzić czas wolny wśród zieleni nad wodą. W sezonie letnim działa tam kąpielisko i przystań, gdzie można wypożyczyć kajaki, rowery wodne i inny sprzęt pływający.

Na terenie miasta Żory znajduje się kilka nowoczesnych miejsc o charakterze rozrywkowym. Unikatową atrakcją stanowi **Amerykański Park Rozrywki TWINPIGS** (ul. Katowicka 24, tel. 32 41 60 806, www.twinpigs.zory.pl) w którym można poczuć się jak na Dzikim Zachodzie i spotkać kowbojów oraz indian. Twinpigs to jednak o wiele więcej! Podczas wizyty przeniesiemy się do Las Vegas, na ha-

Amerykański Park Rozrywki Twinpigs

wajską plażę czy do meksykańskiej hacjendy. Gości zachwycą ultranowoczesne atrakcje, takie jak Batyskaf czy Tajemnicze Podziemie. Dzieci zaś pokochają strefę leśną, z parkami linowymi i żywymi zwierzętami. Na terenie Twinpigs działa też kilka unikatowych i klimatycznych punktów gastronomicznych, Hotel Texas oraz ogólnodostępna Restauracja Texas.

Amatorom wodnych atrakcji na pewno spodoba się nowoczesny **Park Wodny Aquarion** (ul. Wodzisławska 3a, tel. 32 43 52 212, www.parkwodny.zory.pl), w którym na odwiedzających czekają liczne atrakcje: bicz wodny, zjeżdżalnie, jacuzzi, sauny, ścianka wspinaczkowa czy też „rwąca rzeka”. Ponadto, goście Aquarionu skorzystać mogą również z zabiegów pielęgnacyjnych, usług salonu masażu, siłowni i solarium.

W **Parku Cegielnia** na otwartych przestrzeniach trawiastych odbywają się liczne imprezy plenerowe. Na co dzień można tu aktywnie spędzić czas, korzystając z placu zabaw, miasteczka ruchu drogowego, parku linowego, skate parku, siłowni pod chmurką, bulodromu czy oświetlonego toru rolkowego.

Imprezy cykliczne

Ogromną popularnością cieszą się miejskie imprezy. Wśród nich są: Majówka Staromiejska i Święto Ogniove – obchodzone 11 maja od 1702 r. na pamiątkę wielkiego pożaru, który strawił wtedy całe miasto. Ludność po mszy w kościele pw. św. św. Filipa i Jakuba wyrusza z pochodniami w błagalnej procesji ulicami miasta, by chronić je od kolejnych pożarów. Żorska starówka to również miejsce, gdzie odbywają się Bożonarodzeniowe Jarmarki. Na przełomie maja i czerwca organizowana jest Żorska Wiosna Młodości jako największe muzyczne święto miasta. Na scenie w Parku Cegielnia prezentują się żorskie zespoły oraz znani polscy artyści. Co roku w czerwcu organizowany jest Jarmark Władysławowski, podczas którego odgrywa się inscenizację wjazdu do miasta jego założyciela, księcia Władysława Opolskiego, który oficjalnie potwierdza nadanie Żorom praw miejskich. W alejkach dzielnicy Księcia Władysława odbywa się kiermasz, na którym swoje warsztaty prezentują przedstawiciele zanikających już rzemiosł: garncarze, bartnicy, pszczelarze, rzeźbiarze. Godny uwagi jest wrześniowy Festiwal Sari, na który zapraszane są największe gwiazdy sceny muzycznej – motywem przewodnim jest muzyka świata. Wśród innych ważnych imprez cyklicznych związanych z muzyką należy wymienić również: Międzynarodowy Festiwal Twórczości Dzieci i Młodzieży „BALLO”, Międzynarodowy Festiwal Gitarowy, Festiwal Twórczości Religijnej „Fide et Amore”. Każdego roku w Amerykańskim Parku Rozrywki TWINPIGS odbywa się Twinpigs Country Festival, czyli prawdziwe święto muzyki country, w którym udział biorą polskie i zagraniczne gwiazdy tego gatunku.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej – Muzeum Miejskie w Żorach, Żory, ul. Muzealna 1/2, tel. 32 43 43 714, zory@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Kameleon***, Żory, ul. Boryńska 7, tel. 32 72 31 148, www.hotelkameleon.com

Hotel Texas***, Żory, ul. Katowicka 24, tel. 32 41 60 888, www.hotel texas.pl

Hotel Alto**, Żory, ul. Huloki 1, tel. 607 073 322, www.hotelalto.com

Stary Młyn, Żory, ul. Męczenników Oświęcimskich 20, tel. 32 43 51 117, www.starymlyn.net.pl

GASTRONOMIA

Restauracja InoWino, Żory, ul. Rynek 15/1, tel. 32 220 18 13, www.inowino.eu

Restauracja Texas, Żory, ul. Katowicka 24, tel. 32 416 08 03, www.hotel.zory.pl

Zymft-Burgers, Grill & Beer Garden, Żory, ul. Górne Przedmieście 5, tel. 536 580 821, www.zymft.pl

Bar Mleczny Krówka, Żory, ul. Biskupa 40, tel. 32 47 24 029, www.wspolnapasja.org

INNE ATRAKCJE

Kryte lodowisko sezonowe, Żory, ul. Folwarecka 10, tel. 32 43 41 172, www.mosir.zory.pl

Kąpielisko i przystań kajakowa „Śmieszek”, Żory, ul. Leśna, tel. 32 43 41 547, www.mosir.zory.pl

Kino „Na Starówce”, Żory, ul. Kościuszki 3, tel. 32 43 42 127, www.kino.zory.pl

Miejski Ośrodek Kultury, Żory, ul. Dolne Przedmieście 1, tel. 32 43 42 436, www.mok.zory.pl

Park Piaskownia – wynajem, Żorskie Centrum Organizacji Pozarządowych, Żory, os. Sikorskiego 52, tel. 32 43 55 111, www.cop.zory.pl

Centrum Edukacji Regionalnej, Żory, ul. Szkolna 57, tel. 32 43 41 193, www.cer-zory.pl

JASTRZĘBIE-ZDRÓJ

JASTRZĘBIE-ZDRÓJ

www.jastrzebie.pl

Dom Zdrojowy (placówka MOK)

Jastrzębie-Zdrój to miasto, gdzie tradycja łączy się z nowoczesnością. To tutaj można poczuć czar dawnego uzdrowiska, zrozumieć siłę dziejowych przemian, a także znaleźć miejsce do aktywnego wypoczynku.

Spacerem po uzdrowisku

Główną atrakcją Jastrzębia-Zdroju jest **Park Zdrojowy im. Mikołaja Witczaka**. To w tym miejscu wiosną 1861 roku

wzniesiono nieistniejący już w tej chwili budynek zwany Szwajcarką, otwierając tym samym historię uzdrowiska. Rok później powstał najbardziej charakterystyczny zabytek miasta – **Dom Zdrojowy** (ul. Witczaka 5, 32 47 63 151), pełniący niegdyś funkcję kasyna, a obecnie stanowiący placówkę Miejskiego Ośrodka Kultury. Naprzeciw niego znajduje się budynek dawnych łaźni z 1912 roku, w którym obecnie funkcjonuje **Galeria Historii Miasta** (ul. Witczaka 4,

Perła Górnego Śląska

Tak w dwudziestolecie międzywojennym nazywano Jastrzębie-Zdrój. W celu upiększenia Parku Zdrojowego sprowadzono z zagranicy wiele rzadkich gatunków roślin, jak np. kasztan jadalny, miłorząb dwuklapowy czy żółtnicę pomarańczową.

Inhalatorium

Na terenie parku zrekonstruowano inhalatorium solankowe, umożliwiające wdychanie solanek leczniczych rozpylanych przez podświetlaną fontannę.

Inhalatorium

Lodówka w ziemi

W skarpie za Domem Zdrojowym w początkowym okresie funkcjonowania uzdrowiska wydrążono jamę, która pełniła funkcję lodówki (przechowywano w niej dobra spożywcze dostarczane z pobliskiego folwarku).

Letnia kawiarenka (była pijalnia wód)

tel. 32 47 11 757). Wewnątrz zobaczyć można m.in. odtworzoną chatę śląską z pełnym wyposażeniem czy warsztat pracy kowala. Między tymi zabytkami rozciąga się niewielki, ale urokliwy plac z fontanną i muszlą koncertową.

Chcąc poczuć się jak w czasach świetności uzdrowiska, koniecznie należy skorzystać ze zrekonstruowanego niedawno Inhalatorium Solankowego. Spacerując wśród parkowej zieleni, warto zwrócić uwagę na wybudowany w 1912 roku budynek „**Masnówki**”, gdzie (podobnie jak w Domu Zdrojowym) cyklicznie odbywają się imprezy kulturalno-rozrywkowe. Podobną rolę pełnić będzie znajdujący się w samym sercu parku budynek łaźienki III – poddawany obecnie intensywnej rewitalizacji.

W dwudziestoleciu międzywojennym – wraz z siedzibą Gallerii Historii Miasta oraz znajdującym się obecnie w rękach prywatnych budynkiem z ok. 1865 roku – stanowił on kompleks trzech uzdrowiskowych łaźienek, umożliwiających kuracjom korzystanie z zabiegów. Dodatkową atrakcją stanowi usytuowany nieopodal barwny zegar kwiatowy. Na urokliwych fińskich mostkach, postawionych w latach 70-tych w tutejszym jarze (tzw. **Dolinie Mikołaja**) – wzorem największych europejskich stolic – zakochani na znak odnania przypinają kłódki.

Na obrzeżach parku znajdują się obiekty dawnego „Zakładu Marii” – obecnie kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa (ul. 1 Maja 36), dawny „Dom Aniołów Stróżów” oraz dom Klasztorny św. Józefa. W dawnym budynku Spółki Brackiej z 1911 roku znajduje się jedna z największych na świecie **Galeria Dzwonków** (ul. 1 Maja 61, tel. 696 796 907) – licząca sobie ok. 10 tysięcy eksponatów. W pobliżu znajduje się również Kąpielisko Zdrój (ul. Witczaka 6, tel. 32 47 61 030).

Nieopodal Parku Zdrojowego usytuowana jest dawna **Betania** – to tutaj w dwudziestoleciu międzywojennym specjalizowano się w leczeniu chorych dzieci. Dziś w zabytkowych budynkach znajduje się luksusowy hotel (Hotel Dąbrówka, ul. 1 Maja 49, 32 476 27 04),

Galeria Dzwonków

Pałac w Boryni, Jastrzębie-Zdrój

a tuż za nim – uroczy **Park przy ulicy Żeromskiego**, gdzie znajduje się niewielki plac zabaw oraz siłownia na wolnym powietrzu. Park szczególnie chętnie odwiedzany jest wczesną wiosną – gdy pagórki, otaczające stawy, pokryte są dywanami różnobarwnych krokusów.

Dwory i pałace

Poza dzielnicą Zdrój znajduje się jeden z najbardziej okazałych zabytków Jastrzębia: wybudowany w XVIII wieku klasycystyczny **pałac w Boryni** (ul. Zamkowa 5, www.palac-borynia.pl), otoczony zespołem parkowym, w którym podziwiać można m.in. 600-letni dąb szypułkowy. Przy odrobinie szczęścia w parku można spotkać... Białą Damę. Obecnie w pałacu funkcjonuje luksusowy hotel.

W **Bziu Zameckim** (ul. Klubowa 2) znajduje się zbudowany w stylu późnoreniesansowym zabytkowy dwór obronny, wzniesiony ok. 1605 r. Dwór miał bronić okolicy podczas wojny trzydziestoletniej. W czasie II wojny światowej uległ częściowemu zniszczeniu. Po odbudowie funkcjonuje w nim przedszkole. Niedaleko rosną pomnikowe dęby – pozostałość po parku dworskim.

Jastrzębie-Zdrój dla aktywnych

Ośrodek Wypoczynku Niedzielnego (ul. Kazimierza Wielkiego 2) – wyremontowany w 2018 roku – szybko stał się jednym z ulubionych miejsc jastrzębian. W 2019 roku został nagrodzony Nagrodą Marszałka Województwa Śląskiego w kategorii „najlepsza przestrzeń

Ośrodek Wypoczynku Niedzielnego

Kąpielisko „Zdrój”

Żelazny Szlak Rowerowy

wierając duży wpływ na gospodarkę i infrastrukturę. Żelazny Szlak Rowerowy wykorzystuje stare, wyłączone z użytku linie kolejowe. Na trasie co kilkaset metrów można znaleźć miejsce, w którym można odpocząć – znajdują się tu między innymi cztery duże punkty wypoczynkowe z wiatami, osłaniającymi od deszczu. Szlak – poza miejscami, w których przecina się z drogami publicznymi – wyłączony jest z innego ruchu niż rowerowy. Poprowadzony został przez tereny zielone, dzięki czemu rowerzyści latem mogą korzystać z cienia, w chłodniejsze dni natomiast nie dokucza im wiatr. Dodatkową atrakcją stanowi pumptrack w miejscu dawnej stacji PKP Jastrzębie-Ruptawa – przeznaczony dla tych użytkowników, którzy chcą mieć więcej wrażeń z jazdy terenowej. Miłośnicy dwóch kółek w Jastrzębiu-Zdroju mogą korzystać również

Kościół pw. św. Barbary i św. Józefa

publiczna”. Popularny OWN to amfiteatr o charakterystycznym, nowoczesnym układzie, tężnia solankowa, kort tenisowy czy wodny plac zabaw dla dzieci. Latem odbywają się tu koncerty i seanse kina plenerowego, a dzieci chętnie korzystają z przygotowanych dla nich atrakcji.

Unikatową atrakcją stanowi **Żelazny Szlak Rowerowy** – niemal 55-kilometrowa trasa w formie pętli przebiegającej przez polsko-czeskie pogranicze. Szlak przebiega przez teren pięciu gmin: Godów, Jastrzębie-Zdrój, Zebrzydowice, a po stronie czeskiej Karvine i Petrovice u Karvine. Motywu przewodnim trasy jest tematyka kolei, która dawniej łączyła te tereny, wy-

korzystując z systemu rowerów miejskich JASKółka. Warto również skorzystać z kąpieliska „Zdrój” (ul. Witczaka 6, tel. 32 47 61 030) oraz oferty pozostałych placówek Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

Zabytki sakralne

Na jastrzębskiej mapie zabytków ważne miejsce zajmują również obiekty sakralne. Za najcenniejszy z zabytków jest uważany **Kościół pw. św. Barbary i św. Józefa** (ul. ks. bp. H. Bednorza 1a). Ta (jedyna w mieście) drewniana świątynia do 1974 r. znajdowała się w wodzisławskim

Park przy ul. Żeromskiego

Jedłowniku, a następnie została do Jastrzębia... przewieziona. Pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1447 r. Niezwykle cenny jest zabytkowy ołtarz z obrazem św. Barbary, XIX-wieczna ambona z obrazami czterech ewangelistów malowanymi na desce z XVII w., a także obraz „Maria z Dzieciątkiem” z XIX w. Kościół pw. św. św. Barbary i Józefa znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej województwa śląskiego.

Innym ważnym zabytkiem sakralnym w Jastrzębiu-Zdroju jest **Sanktuarium Opatrzności Bożej** (kościół pw. św. Katarzyny i Opatrzności Bożej) w Jastrzębiu Górnym (ul. św. Katarzyny 3). Obiekt został wybudowany w stylu późnobarokowym z elementami klasycystycznymi. Jego wnętrze kryje wiele zabytkowego wyposażenia, jednak najbardziej charakterystycznym elementem jest – uznany za cudowny – trójkątny obraz Oko Opatrzności Bożej. Na przykościelnym cmentarzu jest usytuowana klasycystyczna kaplica grobowa z XIX w., w której znajduje się grobowiec rodziny Witczaków – właścicieli jastrzębskiego uzdrowiska.

Mural 40-lecia porozumienia jastrzębskiego

Porozumienie Jastrzębskie

Bardzo ważną datą, nie tylko dla historii miasta, ale całej Polski, jest 3 września 1980 r. To właśnie wtedy podpisano „Porozumienie jastrzębskie” – trzecie z porozumień sierpniowych, które pozwoliło otworzyć drogę do przemian społecznych i gospodarczych w Polsce i Europie. O Porozumieniu przypomina mural, stworzony na jednym z bloków przy ulicy Śląskiej z okazji 40-lecia tamtych wydarzeń.

Imprezy cykliczne

Wśród cyklicznych imprez organizowanych w mieście można wymienić: Jarmark Wielkanocny (marzec/kwiecień), Festiwal JAZZtrzębie (kwiecień), Narodowe Czytanie (kwiecień – wrzesień), Dni Jastrzębia-Zdroju (czerwiec), Letnie Koncerty Fortepianowe (lipiec/sierpień), Eksplozja Kolorów (sierpień), Bieg Jastrzębska 10-tka (wrzesień). Co dwa lata (zamiennie): Międzynarodowe Konfrontacje Artystyczne im. Andrzeja Resa (wrzesień) oraz Międzynarodowy Festiwal Chórów im. Ks. Anzelma Skrobola (październik). Festiwal Sztuk Wszelakich „Zderzenia Działań Wrażliwych” (październik), Biesiada Narodów (październik), Konkurs Piosenki Poetyckiej „Jastrzębskie śpiewania” (listopad), Jarmark Świąteczny (grudzień).

NOCLEGI I GASTRONOMIA

Kompleks Dąbrówka ***, Jastrzębie-Zdrój, ul. 1 Maja 49, tel. 32 47 62 704, www.kompleksdabrowka.pl
Dom Retro, Jastrzębie-Zdrój, ul. Karola Miarki 15, tel. 32 47 57 614, www.domretro.pl
Pałac Borynia – Hotel i Restauracja, Jastrzębie-Zdrój, ul. Zamkowa 5, tel. 32 47 19 474, 885 885 338, www.palacborynia.pl
Czarny Rycerz, Jastrzębie-Zdrój, ul. Wodzisławska 5, tel. 733 210 400
Harjan, Jastrzębie-Zdrój, ul. Krokusów 3, tel. 32 47 33 828, 660 990 536
Restauracja & Pub Stary Zdrój, Jastrzębie-Zdrój, ul. 1 Maja 25, tel. 32 47 61 565
Restauracja Parkowa, Jastrzębie-Zdrój, ul. 1 Maja 49, tel. 32 47 62 704
Restauracja Włoskie Smaki, Jastrzębie-Zdrój, ul. Północna 32, tel. 32 30 72 277
Restauracja Domowe Smaki, Jastrzębie-Zdrój, ul. Wielkopolska 5A, tel. 887 822 200, 783 182 200
Restauracja Biesiadna, Jastrzębie-Zdrój, ul. Mazowiecka 8A, tel. 533 778 057
Restauracja Finezja Pizza&Bistro, Jastrzębie-Zdrój, ul. Wielkopolska 15A, tel. 32 47 32 447,
Pizzeria Naro, Jastrzębie-Zdrój, ul. 1 Maja 29, tel. 32 47 00 000
Pizzeria Chili, Jastrzębie-Zdrój, ul. Turystyczna 5E, tel. 32 47 06 556
Pub Pivnica, Jastrzębie-Zdrój, ul. Karola Miarki 15, tel. 32 47 57 616
Naleśnikarnia Trele Morele, Jastrzębie-Zdrój, ul. Witczaka 4, tel. 515 590 418
Pierogarnia pod Aniołem, Jastrzębie-Zdrój, ul. Wielkopolska 42C, tel. 728 956 605
Krowa Mać Burger's, Jastrzębie-Zdrój, ul. Mazowiecka 8B, tel. 576 740 059
Darmozjad Grill&Burger, Jastrzębie-Zdrój, ul. Warszawska 6, tel. 881 010 183,
Zyza Bar, Jastrzębie-Zdrój, ul. Podhalańska 22, tel. 733 401 707
Kawiarnia Coffeinna, Jastrzębie-Zdrój, ul. 1 Maja 26, tel. 791 777 128
Cafeteria Mały Książę, Jastrzębie-Zdrój, ul. Arki Bożka 14AB, tel. 794 019 266
Kawiarnia Central Park, Jastrzębie-Zdrój, ul. Witczaka 5A, tel. 791 777 128

INNE ATRAKCJE

Centrum Edukacji Ekologicznej „Kropelka”, Jastrzębie-Zdrój, ul. Podhalańska 7, tel. 32 47 87 777, www.jzwik.com.pl
Hala Widowiskowo-Sportowa, Jastrzębie-Zdrój, al. Jana Pawła II 6, tel. 32 47 61 201, www.mosir.jastrzebie.pl
Kąpielisko „Zdrój” (sezonowe; basen rekreacyjny, brodzik oraz plac zabaw dla dzieci, zjeżdżalnia, boiska do siatkówki plażowej), Jastrzębie-Zdrój, ul. Witczaka 6, tel. 32 47 61 030, www.basen.jasnet.pl
Kryta pływalnia „Laguna”, Jastrzębie-Zdrój, ul. Warszawska 11, tel. 32 47 52 500, www.mosir.jastrzebie.pl
Kryte lodowisko „Jastor”, Jastrzębie-Zdrój, ul. Jana Pawła II 6A, tel. 32 47 61 750, www.mosir.jastrzebie.pl
Stadion Miejski, Jastrzębie-Zdrój, ul. Harcerska 14 B, tel. 32 47 19 450, www.mosir.jastrzebie.pl
Skatepark i pumtruck oraz Miasteczko Ruchu Drogowego, Jastrzębie-Zdrój, jar przy ul. Turystycznej, tel. 518 292 165
Jeździecki Klub Sportowy „Equi Verso”, Jastrzębie-Zdrój, ul. Bema 98, tel. 602 784 804, www.equi-verso.pl, dwie stajnie (ul. Bema 98 oraz ul. Długa)
Korty tenisowe, Jastrzębie-Zdrój, ul. Cieszyńska oraz os. Przyjaźń, tel. 513 211 631, www.jtt-tenis.pl
OWN, Jastrzębie-Zdrój, ul. Kazimierza Wielkiego 2
Żelazny Szlak Rowerowy, www.facebook.com/ZelaznySzlakRowerowyZelaznaCyklotrasa
Kino Centrum, Jastrzębie-Zdrój, al. Piłsudskiego 27, www.mok.jastrzebie.pl
Galeria Epicentrum, Jastrzębie-Zdrój, al. Piłsudskiego 27, www.mok.jastrzebie.pl
Galeria Ciasna, Jastrzębie-Zdrój, ul. Katowicka 17, www.ciasna.netarteria.info
Galeria Dzwonków, Jastrzębie-Zdrój, ul. 1 maja 61, www.facebook.com/galeriadzwonkow

KRAINA GÓRNEJ ODRY

Odwiedź nas na: www.krainagornejodry.travel

[YouTube](#) [Instagram](#) [Facebook](#) /KrainaGornejOdry

